

UNIVERSITAT
ROVIRA i VIRGILI

L'autoavaluació a cicle inicial aplicada a les Ciències Socials: Estudi de cas

TREBALL DE FI DE GRAU

Grau d'Educació Primària

Facultat de Ciències de l'Educació i la Psicologia
Campus Sescelades, Tarragona

Universitat Rovira i Virgili

Nom: Oriol Cardona Ràmia
Tutora: Maria Saltó Echevarria
Data d'entrega: 31-05-2023

RESUM

El present estudi de recerca se centra en la implementació i percepció de l'autoavaluació a primer cicle d'educació primària en l'àmbit de les Ciències Socials en una escola específica de Lleida. Aquesta recerca s'ha dut a terme a una classe de primer composta per 22 alumnes. Amb la finalitat d'obtenir una visió completa sobre el tema, en primer lloc es va executar un treball exhaustiu d'investigació bibliogràfica, on es van evidenciar beneficis d'aquesta pràctica educativa. En segon lloc, es van utilitzar diversos mètodes de recollida de dades, incloent-hi una entrevista a experts en didàctica de les ciències socials de la Universitat Rovira i Virgili (URV), un grup de discussió amb les mestres del cicle i una enquesta dirigida a tot el claustre de primària. A més, es van crear dos instruments d'avaluació específics per a aquest estudi amb l'objectiu d'afavorir l'autoavaluació d'un alumnat que no havia experimentat mai amb aquest tipus d'avaluació.

L'objectiu general d'aquesta investigació és comprovar a través de la implementació dels instruments d'avaluació "Exit-Ticket" i "Checklist" l'increment de la consciència de l'aprenentatge i la reflexió sobre aquest procés al primer cicle d'Educació Primària.

Els resultats obtinguts a través dels mètodes de recollida de dades usades sostenen la rellevància de l'autoavaluació com a eina per a promoure l'aprenentatge autònom, la responsabilitat i la reflexió dels estudiants. A més, s'han identificat àrees de millora i desafiaments que poden guiar futures recerques i pràctiques educatives relacionades amb la implementació efectiva de l'autoavaluació en el context escolar.

RESUMEN

El presente estudio de investigación se centra en la implementación y percepción de la autoevaluación a primer ciclo de educación primaria en el ámbito de las Ciencias Sociales en una escuela específica de Lleida. Esta investigación se ha llevado a cabo en una clase de primero compuesta por 22 alumnos/as. Con el fin de obtener una visión completa sobre el tema, en primer lugar se ejecutó un trabajo exhaustivo de investigación bibliográfica, donde se evidenciaron beneficios de esta práctica educativa. En segundo lugar, se utilizaron varios métodos de recolección de datos, incluyendo una entrevista a expertos en didáctica de las ciencias sociales de la Universitat Rovira i Virgili (URV), un grupo de discusión con las

maestras del ciclo y una encuesta dirigida a todo el claustro de primaria. Además, se crearon dos instrumentos de evaluación específicos para este estudio con el objetivo de favorecer la autoevaluación de un alumnado que no había experimentado nunca con este tipo de evaluación.

El objetivo general de esta investigación es comprobar a través de la implementación de los instrumentos de evaluación "Exit-Ticket" y "Checklist" el incremento de la conciencia del aprendizaje y la reflexión sobre este proceso en el primer ciclo de Educación Primaria.

Los resultados obtenidos a través de los métodos de recolección de datos utilizados apoyan la relevancia de la autoevaluación como herramienta para promover el aprendizaje autónomo, la responsabilidad y la reflexión de los estudiantes. Además, se han identificado áreas de mejora y desafíos que pueden guiar futuras investigaciones y prácticas educativas relacionadas con la implementación efectiva de la autoevaluación en el contexto escolar.

ABSTRACT

The current research study focuses on the implementation and perception of self-evaluation in the first cycle of primary education in Social Science, specifically in a school based in Lleida. This research was carried out in a first-grade class with 22 students. To get a complete vision of the topic, firstly, an exhaustive bibliographic research work was run, where the benefits of this educational practice were evidenced. Secondly, the data was collected through different methods, such as interviewing experts on social science didactics of Rovira I Virgili University (URV), a discussion group with a group of first-cycle teachers and a survey directed to all primary school staff.

Moreover, two assessment instruments were explicitly created for this research to boost students who haven't previously experimented with this type of evaluation.

The primary purpose of this investigation is to verify through the implementation of evaluation instruments such as "Exit-Ticket" and "Checklist" the increase of learning and reflection self-consciousness about this process in the first cycle of Primary Education.

Results achieved through the data collection methods confirm the relevance of self-evaluation as a tool for promoting autonomous learning, responsibility and reflection among students.

Furthermore, improvement areas and challenges have been identified that can guide future studies and educational practices related to the effective implementation of self-evaluation in the school context.

ÍNDEX

1. Introducció	6
2. Marc teòric	9
2.1 Què és l'avaluació	9
2.1.1 Concepte d'avaluació	9
2.1.2 Avaluació formativa i formadora	10
2.1.3 Funcions de l'avaluació	11
2.1.3.1 Avaluació diagnòstica	13
2.1.3.2 Avaluació formativa	15
2.1.3.3 Avaluació sumativa	16
2.1.4 Criteris d'avaluació	17
2.1.5 Instruments d'avaluació	18
2.1.6 Avaluació per competències	21
2.2 Avaluació en Ciències Socials	22
2.3 Autoavaluació	24
3. Marc metodològic	26
3.1 Supòsit de partida	26
3.2 Objectius	26
3.3 Formulació d'hipòtesi	27
3.4 Disseny	27
3.5 Metodologia	29
3.6 Mostra	30
3.7 Instruments per l'autoavaluació	31
3.7.1 Exit-ticket	32
3.7.2 Checklist	33
4. Descripció de resultats	34
4.1 Entrevista als experts en didàctica de les Ciències Socials	34
4.2 Grup de discussió	37
4.3 Enquesta al claustre de primària	40
5. Conclusions	48
6. Bibliografia	56
7. Annexos	58

1. Introducció

En plantejar-me el treball de fi de grau, tenia clar que volia triar un tema que tingués un impacte dins del món educatiu i que involucrés tant a docents com a alumnat, per tal de millorar la comunitat educativa i la qualitat de l'educació. És per això que vaig decidir tractar el tema de l'avaluació, de la que tant se'n parla últimament i que majoritàriament, trobem moltes mancances a l'hora d'executar-la i de fer-la extensiva al nostre alumnat.

L'avaluació és una part de l'educació que es troba en constant canvi, com ens indiquen Jorba i Sanmartí (1993) "*Cada vez más se considera que si se quiere cambiar la práctica educativa es necesario cambiar la práctica de evaluación, es decir, su finalidad y el qué y cómo se evalúa*" i que per molts docents, és la part més difícil a l'hora d'elaborar-la d'una forma objectiva, molts cops per manca de formació, recursos o temps. Aquest treball de fi de grau neix de la necessitat d'aplicar canvis en la forma d'avaluar i d'utilitzar recursos i instruments d'avaluació òptims per al dia a dia, que ens ofereixin informació necessària per a fer un procés transparent i formatiu, on l'alumnat se situï al centre del seu propi aprenentatge i sobretot, se senti particip de tot aquest procés.

Amb la nova llei educativa aprovada aquest estiu, l'avaluació se centra cada cop més en l'alumnat, donant importància a la capacitat de reflexionar en quin punt de l'aprenentatge es troba, sigui conscient de quines són les seves fortaleces i àrees de millora i pugui anar progressant amb l'ajuda del docent, que passa a tenir un rol d'acompanyant en comptes d'una persona que té tot el coneixement i el transmet al seu alumnat. Però durant el procés d'avaluació, i sobretot en edats primerenques, ens hem basat sempre a fer heteroavaluacions i observacions, a vegades influenciades per la subjectivitat, ja sigui del dia, del moment o de la persona que l'hagi fet.

És d'aquí on surt la idea de fer una investigació sobre avaluació formativa i formadora, que faci participar a tot l'alumnat d'aquest procés, els posi al centre de l'aprenentatge, que sigui transparent i de retorn, que ofereixi oportunitats d'aprenentatge i de millora a tothom i que no deixi a ningú enrere. I encara m'agradaria filar una mica més prim, vull aconseguir-ho a cicle inicial, amb alumnat d'entre sis i vuit anys, que molt sovint subestimem pensant que encara són molt petits/es, però dins amaguen un gran coneixement i

poder de decisió que com a docents, tenim l'obligació de donar-los veu i fer-los reflexionar sobre com estan aprenent, què volen aprendre o com podran continuar millorant i progressant.

En aquesta investigació es planteja estudiar, en primer lloc, què significa el concepte d'avaluació i els seus tipus, per tal de tenir referents que millorin la qualitat i el rigor d'aquest estudi. Seguidament, s'ampliarà el concepte d'avaluació formativa i formadora i es parlarà dels criteris d'avaluació. També es tractaran els instruments s'estan utilitzant i com els podem adaptar perquè siguin pràctics per a cicle inicial. Per altra banda, també es durà a terme una recerca específica sobre l'autoavaluació, i finalment, de l'avaluació en Ciències Socials, que serà la matèria on s'implementarà aquest tipus d'avaluació. Amb tot aquest anàlisi exhaustiva, es pretén tenir una visió holística de l'autoavaluació, veient quines fortaleces i àrees de millora hi trobem i com podem incorporar diferents aspectes per tal d'ajudar l'alumnat a ser més conscient de com i què estan aprenent i sobretot, de com poden continuar millorant, com bé manifesten Jorba i Sanmartí (1993) *“la reflexión sobre por qué y para quién evaluamos, sobre qué y cómo evaluamos, así como con relación a la manera de enseñar a los alumnos a autoevaluarse, es una de las tareas que mejor pueden enriquecer el trabajo colectivo de construir un proyecto educativo.”*

L'objectiu general d'aquest treball consisteix a comprovar a través de la implementació de dos instruments d'avaluació l'increment de la consciència de l'aprenentatge i la reflexió sobre aquest procés al primer cicle d'Educació Primària, en un grup d'infants d'un context específic on no han experimentat mai aquest tipus de metodologia. Els instruments que s'usaran són l'"Exit-Ticket", que és una pregunta o tasca concreta que es fa al finalitzar una classe per tal de recordar continguts treballats o fer un exercici de metacognició i "Checklist", que és una llista amb una sèrie d'ítems on l'alumne es posiciona segons el seu nivell d'assoliment.

Abans de començar aquest treball, em sorgeixen diferents preguntes a les quals amb el marc teòric, espero poder donar resposta. Algunes de les reflexions prèvies que he fet són, per exemple: Es pot introduir una avaluació que faci participar a l'alumnat de sis i set anys? Com podem fer-ho? Quina és la importància que des de petits participin de l'avaluació? Com els ajudarà? El punt de partida d'aquest estudi consistirà a analitzar quin tipus d'avaluació es fa en una determinada escola al primer cicle de primària i com s'està portant a terme, per

posteriorment dissenyar dos instruments d'autoavaluació que ajudin que aquesta sigui formativa i faci participar a l'alumnat, aconseguint evidències del seu progrés i aprenentatge.

2. Marc teòric

2.1 Què és l'avaluació

2.1.1 Concepte d'avaluació

Per poder definir el concepte d'avaluació, s'ha de començar per entendre d'on prové aquesta paraula i quin és el seu significat. Etimològicament arrelada al llatí, és una paraula composta del prefix *ex*, que significa “cap a fora” i de *valere*, que ho traduïm com a “ser fort”. D'aquí s'extreu una primera idea, referint aquest mot al valor que donem a l'esforç i assoliment d'algun objectiu (Martínez, 2021).

Han sigut molts els autors que han creat una definició d'aquest terme i tot seguit se'n compartiran algunes que donen idees clau per entendre aquest concepte i com ha anat evolucionant al llarg dels anys.

Ralph W. Tyler, conegut com el “pare de l'avaluació”, va ser un dels pioners en avaluació centrada en el currículum i de crear una avaluació sistemàtica, definint-la com *el procés per determinar el grau d'assoliment dels objectius curriculars, basat en la congruència entre objectius i assoliments* (Tyler, 1950). Com es pot veure, l'autor proporciona una primera definició d'avaluació, on donava molta importància als objectius i metes on havia d'arribar l'alumnat i bàsicament, se centrava en el seu rendiment.

Una altra de les primeres definicions que trobem és de Cronbach (1963), doctor en psicologia de l'educació, que afirmava que l'avaluació era la *“búsqueda de información que habrá de proporcionarse a quienes deban tomar decisiones sobre la enseñanza”*, relacionant així aquest concepte amb el de presa de decisions.

Uns anys més tard, De la Orden (1982), va definir l'avaluació com el procés de recollida i anàlisi de la informació rellevant per descobrir qualsevol faceta de la realitat educativa i formular un judici sobre l'adequació a un patró o criteri, prèviament establert, com a base per a prendre decisions. L'autor mostra un dels principals objectius que té l'avaluació, que és recopilar informació d'acord amb uns criteris, per tal de poder prendre les decisions posteriors.

Seguint aquesta línia, trobem dos dels referents més importants en avaluació del segle XX, que la defineixen com el *“Proceso de identificar, obtener y proporcionar información útil y descriptiva acerca del valor y mérito de las metas, la planificación, la realización y el impacto de un objeto determinado, con el fin de servir de guía para la toma de decisiones, solucionar los problemas de responsabilidad y promover la comprensión de los fenómenos implicados”* (Stufflebeam y Shinkfield, 1987). Veiem com Stufflebeam i Shinkfield van un pas més enllà, argumentant que no només s’han de recollir i analitzar les evidències, sinó que també hem d’identificar quines ens proporcionen informació útil. També introdueixen el concepte de planificació, pilar fonamental per a poder avaluar de forma objectiva i donen importància a comprendre els fenòmens implicats, que posteriorment en aquest treball, veurem la rellevància que té quan parlem d’avaluació. Entenen l’avaluació com un procés de millora i de perfeccionament, i en cap cas, com un element sancionador o qualificador.

En últim lloc, per Sanmartí (2010) l’avaluació té una funció reguladora, ja que permet adaptar i decidir les estratègies pedagògiques que s’han d’anar incorporant en funció de les característiques de l’alumnat i demostrar el seu progrés i ha de permetre contrastar el grau d’assoliment dels objectius. Però també posa molt èmfasi en la visió de l’alumnat, com ens diu al llibre *“Avaluar per aprendre”*, *“els alumnes que constaten el seu progrés i saben regular-se estan més preparats per avançar en els aprenentatges i per seguir aprenent. Per tant, cal cercar estratègies per compartir amb l’alumnat el procés avaluador i fer-lo particip i protagonista del seu procés d’aprenentatge, i per compartir amb la resta del professorat i les famílies la coherència dels criteris d’avaluació aplicats en les disciplines o activitats escolars.”*

2.1.2 Avaluació formativa i formadora

Com bé explica Neus Sanmartí (2010), la diferència entre l’avaluació formativa i la formadora és qui pren les decisions. Trobem que en l’avaluació formadora és l’alumne qui decideix i pren les seves decisions i en l’avaluació formativa, és el docent qui pren les decisions.

Entenem per avaluació tots els processos d'avaluació que fan referència a l'autoregulació de l'aprenentatge, que tindran en compte tant a l'alumnat com al docent. Dins d'aquest terme, trobem diferents definicions que són interessants de comprendre abans de començar aquesta investigació. Per això, es realitza un petit glossari, basat en Neus Sanmartí (2010) on conjuntament amb el Departament d'Educació, es van definir tots aquests conceptes:

- **Avaluació formativa:** Avaluació que es realitza durant el procés d'ensenyament i aprenentatge on el docent és qui pren la gran majoria de decisions.
- **Avaluació formadora:** modalitat d'avaluació que persegueix desenvolupar la capacitat de l'alumnat per autoregular-se, apropiant-se objectius i criteris d'avaluació i planificant correctament les tasques assignades. En l'avaluació formadora la persona que pren les decisions és l'alumne.
- **Coavaluació:** Avaluació entre iguals.
- **Heteroavaluació:** Avaluació que fa el docent cap a l'alumnat.
- **Autoavaluació:** Avaluació que fa una persona a si mateixa, relacionada amb la reflexió i la metacognició sobre el propi aprenentatge.

També és important fixar-se en quines són les finalitats que persegueix l'avaluació, que sovint es barregen entre elles i poden causar confusió. En primer lloc, ha de ser un mitjà que ajudi a regular els aprenentatges, que servirà per veure quines fortaleces i quines àrees de millora té l'alumnat i què podem fer per a millorar i assolir els objectius plantejats. En segon lloc, té la finalitat de comprovar què s'ha après, per tal de quantificar o qualificar els resultats del procés d'aprenentatge, per poder orientar a l'alumnat, acreditar aprenentatges o classificar-los. És crucial que entre aquestes dues finalitats existeixi coherència, perquè si un docent es dedica a fer un aprenentatge competencial, però després avalua comprovant si es responen correctament qüestions simples o reproductives, el que percebrà l'alumne serà que és més important el resultat final que no pas tot el procés d'aprenentatge que ha viscut.

2.1.3 Funcions de l'avaluació

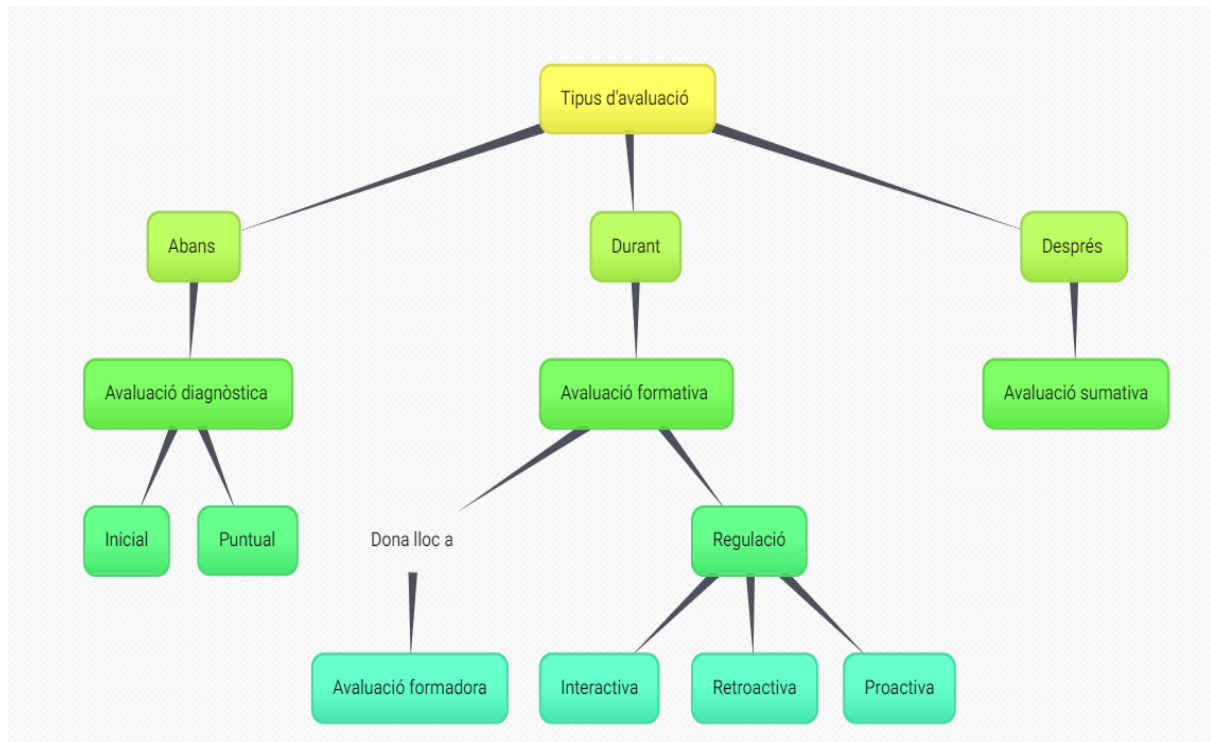
Es distingeixen tres funcions fonamentals de l'avaluació que són la diagnòstica, la formativa i sumativa. Tot seguit s'explicaran, amb l'ajuda de l'estudi "*Evaluación como*

ayuda del aprendizaje” de Jorba i Sanmartí (2008), on es dedica un capítol a la funció pedagògica de l’avaluació.

En primer lloc, s’analitza el factor de l’avaluació com a regulació, entenent aquest concepte com que tota avaluació necessita passar per tres etapes:

- Recollida d’informació
- Anàlisi dels resultats i emissió de judicis
- Presa de decisions

Pel que fa al caràcter o funció, trobem per una banda que l’avaluació té una funció social, que ajuda a l’orientació de l’alumnat i informar de la progressió tant a l’alumne com a les seves famílies, per tal de determinar els coneixements adquirits durant el procés d’ensenyament-aprenentatge. Per altra banda, té un caràcter pedagògic, és a dir, els canvis que s’introdueixen durant el procés per tal que l’aprenentatge que rep l’alumnat sigui significatiu, ja que aporta dades per adaptar les activitats davant de les necessitats que tenen els alumnes. La funció social s’associa a una avaluació final, quan acaben els aprenentatges i en canvi, la pedagògica, es pot trobar tant a l’inici, durant el procés o al final. Tenint en compte aquestes característiques, podem veure que l’avaluació tradicional es basava en la funció social d’aquesta, donant molta importància al final del procés i als resultats obtinguts. Però ara, es viu una situació de canvi (ja de fa uns anys) on l’objectiu és basar-se en la funció pedagògica, donant importància a tot aquest transcurs. I d’aquí, sorgeixen les tres funcions principals de l’avaluació. Abans de definir-les, es compartirà un esquema extret de l’article de Díaz y Barriga (2002), on mostren amb claredat aquestes funcions:

Imatge 1: Extret de: Díaz, F. i Barriga, A. (2002) Estrategias Docentes para un Aprendizaje Significativo: una interpretación constructivista.

2.1.3.1 Avaluació diagnòstica

També anomenada avaluació predictiva o inicial, és la que té per objectiu fonamental determinar la situació de cada alumne abans d'iniciar un determinat procés d'ensenyament-aprenentatge, per poder-lo adaptar a les seves necessitats. Aquest, serà el punt de partida pel disseny dels diferents processos i situacions d'aprenentatge que trobarem a l'aula, possibilitant la modificació de seqüències i adequació de les activitats per respondre a les necessitats de l'alumnat. Aquesta adaptació serà essencial si es pretén que l'execució que s'iniciarà tingui una base sòlida i ajudarà a aconseguir l'èxit (Jorba i Sanmartí, 2008). Pels autors, la informació que s'ha d'extreure en aquesta avaluació diagnòstica és la següent:

1. Grau d'adquisició dels prerequisits d'aprenentatge.
2. Idees alternatives o models espontanis de raonament, així com les estratègies d'actuació.
3. Actituds i hàbits adquirits amb relació a l'aprenentatge.
4. Representacions que es fan de les tasques proposades.

Si es compleixen aquests requisits, el docent s'assegurarà de saber en quin punt es troba l'alumnat i tindrà més facilitats a l'hora de crear activitats i seqüències didàctiques i de poder adaptar-les a les seves necessitats.

Altres autors, com Díaz F. i Barriga A. (2002) descriuen l'avaluació diagnòstica com *“aquella que se realiza con la intención de obtener información precisa que permita identificar el grado de adecuación de las capacidades cognitivas generales y específicas de los estudiantes, en relación con el programa pedagógico al que se van a incorporar”*, molt lligada a la definició que hem vist anteriorment de Jorba i Sanmartí.

Díaz i Barriga (2002), però, fan un apunt sobre els resultats que es poden extreure en aquesta avaluació. Per una part, es poden trobar alumnes que són cognitivament competents i podran adaptar-se sense problemes al nou procés d'ensenyament-aprenentatge, i per l'altra part, aquells que demostren no abordar amb èxit les situacions plantejades i, per tant, tindran dificultats a l'hora d'afrontar els nous reptes. És en aquest segon grup, on es poden prendre dos tipus de mesures, que seran modificar la programació o fer sessions de reforç per tal que aquest alumnat pugui arribar als prerequisits que necessita, sempre tenint en compte la situació pedagògica del centre, cicle i alumnes que tenim davant.

En la seva publicació proposen una forma d'avaluar, que és interessant compartir i analitzar, perquè introdueixen el concepte d'instruments d'avaluació que veurem posteriorment. Segons Díaz i Barriga (2002), cal seguir els passos següents:

1. Identificar i decidir quins continguts es recomanen pel cicle o unitat didàctica.
2. Determinar quins coneixements previs requereix la pràctica que farem per abordar els continguts que volem treballar.
3. Seleccionar o dissenyar un instrument de diagnosi pertinent.
4. Aplicar l'instrument.
5. Analitzar i valorar els resultats.
6. Prendre decisions pedagògiques sobre quines adaptacions hem de fer a la programació, activitats, estratègies i materials didàctics.

Per tant, podem afirmar que l'avaluació diagnòstica és molt important per saber en quin nivell es troba l'alumnat (tant per als docents com per als alumnes) i ajudarà a ajustar les

noves propostes didàctiques que portem a terme. A més, aquesta haurà de ser reflexionada i pautaada prèviament, utilitzant algun instrument que ens proporcioni la informació necessària per a prendre decisions i fer les adaptacions pertinents de la forma més objectiva possible.

2.1.3.2 Avaluació formativa

Com es mostra en l'esquema anterior, l'avaluació formativa és la que es realitza durant el procés d'ensenyament-aprenentatge. Aquest terme va ser introduït al 1967 per Scriven amb la intenció de referir-se als procediments que usaven els professors per adaptar els processos didàctics a les necessitats observades del seu alumnat. Tal com diuen Jorba i Sanmartí (2008), la finalitat principal de l'avaluació formativa és la funció reguladora del procés d'aprenentatge. És important remarcar que el procés d'aprenentatge es basarà en la reestructuració del coneixement i aplicació del que anem aprenent, i un alumne pot ser que no estigui aprenent per diferents motius, coneguts com a situacions d'educabilitat: ja sigui perquè no estudia, no té les capacitats mínimes, no està motivat, té problemes a casa... L'objectiu d'aquesta avaluació és detectar els punts dèbils o àrees de millora de l'alumne més que determinar els resultats obtinguts. Això implica que no es limita a avaluar només coneixements adquirits, sinó que també es preocupa per mesurar la capacitat dels alumnes per aplicar-lo en situacions reals i desenvolupar habilitats necessàries per continuar aprenent.

Tot seguit, se cita textualment com Jorba i Sanmartí (2008), defineixen aquest concepte i el relacionen amb el tractament de l'error i el reforç positiu: *“Desde el punto de vista cognitivo, la evaluación formativa se refiere a las representaciones mentales del alumno y a las estrategias que utiliza para llegar a un resultado determinado (...). A través de los errores, se puede diagnosticar qué tipo de dificultades tienen los estudiantes para realizar las tareas que se les proponen, y de esta manera poder arbitrar los mecanismos necesarios para ayudarles a superados. Pero también interesa remarcar aquellos aspectos del aprendizaje en los que los alumnos han tenido éxito, pues así se refuerza este aprendizaje”*.

Per tant, en tot aquest procés, el que s'haurà de detectar és en quin punt es troba l'alumnat, reforçar les coses que està fent bé i progressant per tal de millorar la seva motivació, i tractar l'error com una oportunitat d'aprenentatge. Altres autors es mostren molt favorables al tractament de l'error d'aquesta manera, com per exemple Allal (1979) diu que els errors són una font d'informació i el seu tractament és important, ja que són reveladors de

la naturalesa de les representacions i estratègies elaborades pels estudiants. També autors amb visió constructivista, com Astolfi (1999), amb la seva obra *“El error, un medio para enseñar”*, relata que estem acostumats a remarcar els errors per tal d’erradicar-los, ententent-los com una falta que dona lloc a una sanció o que s’han de corregir obligatòriament i per ell, hem de crear activitats que donin lloc a fallar, hem de “forçar els errors”, perquè demostrin els obstacles que es troba l’alumne i mostren l’evolució del seu aprenentatge.

En aquest apartat s’ha parlat sobre la regulació de l’aprenentatge i com s’ha pogut veure a l’esquema, els autors les separen en tres tipus: interactiva, retroactiva i proactiva. Jorba i Casellas (1997) les defineixen de la següent manera:

- Regulació interactiva: és la que està integrada dins de la situació d’aprenentatge. A través de les interaccions entre el mestre, els alumnes i els continguts s’han d’adaptar les activitats a les necessitats de l’alumnat, on l’observació i la comunicació tindran una gran importància.
- Regulació retroactiva: és una forma de regulació que intervé després de la seqüència didàctica. En aquest cas, es programaran activitats de reforç després de l’avaluació final. Aquestes activitats treballaran el contingut per ajudar als/les estudiants a superar les dificultats amb les quals s’han trobat o corregir errors.
- Regulació proactiva: També es durà a terme al final d’una avaluació però en aquest cas, seran activitats de consolidació o ampliació de les capacitats, proposant reptes a dificultats específiques i reforçant errors ja comesos.

2.1.3.3 Avaluació sumativa

L’avaluació sumativa és també anomenada avaluació final. Com bé indica el seu nom, es la que es realitza quan finalitza un procés d’aprenentatge i té com a objectiu obtenir evidències de l’aprenentatge de l’alumnat. Díaz i Barriga (2002) afirmen que *“En la evaluación sumativa la función social generalmente ha prevalecido sobre la función pedagógica. Las decisiones que se toman a partir de esta evaluación son aquellas asociadas con la calificación, la acreditación y la certificación”*. Al seu article, mencionen que ha tingut una rellevància més social que pedagògica pel fet que servia per acreditar si l’alumnat té la competència i coneixements necessaris per assolir aquell curs o nivell. Per tal d’emetre

judicis objectius, era necessari fer aquest tipus d'avaluació, on es qualifiquen i valoren els aprenentatges finals.

Altres autors reforcen aquesta afirmació, com per exemple Mariana Orozco-Jutorán (2006), que diu *“es un balance que se realiza al final del periodo que dura una asignatura y que tiene por objeto conocer el grado de aprendizaje de los alumnos en ese espacio de tiempo concreto”*. L'autora, també parla de la no-idoneïtat d'avaluar amb només un examen o prova, sinó que es considera més adequat fer-ho a una sèrie d'exercicis i sempre que hi hagi correccions, aquestes siguin retornades a l'alumnat per tal de donar l'opció de millorar, orientar l'aprenentatge i veure la seva progressió.

2.1.4 Criteris d'avaluació

Els criteris d'avaluació són les directrius o normes que se segueixen per determinar el grau d'assoliment dels objectius educatius establerts en un període determinat. Aquests, segons el Dr. Richard Stiggins (2008) *“han de ser clars i específics perquè els alumnes i els professors entenguin exactament què s'espera d'ells”*. Altres autors també els defineixen, com per exemple Dylan Wiliam (2009) diu que els criteris han de ser *“coherents amb els objectius d'aprenentatge establerts i han de permetre als alumnes mostrar el que han après de les diferents maneres”*. Per tant, aquests criteris hauran de ser flexibles i adaptats a les necessitats de l'alumnat i no només basats en una prova única o un únic tipus d'avaluació.

Tenen una importància molt gran dins de l'avaluació, perquè són la guia que hem de seguir per poder assolir els objectius i temes que ens proposa el currículum per cada etapa, cicle o nivell educatiu i en determinaran el grau d'assoliment. El currículum d'educació primària suggereix diferents criteris d'avaluació en funció de cada etapa, àrea i matèria, que després els docents adapten segons les necessitats del seu alumnat.

Per concloure, podem dir que els criteris d'avaluació han de ser coherents amb els objectius d'aprenentatge establerts en el currículum i per tant, han de ser clars, concisos i específics. Per tal de redactar-los de forma correcta, és necessari també tenir clares quines competències han de desenvolupar els alumnes durant el procés d'aprenentatge i pensar quins instruments d'avaluació utilitzarem per aconseguir-ne evidències (Neus Sanmartí, 2010).

2.1.5 Instruments d'avaluació

En aquest apartat es defineixen les relacions i diferències entre les tècniques d'avaluació i els instruments d'avaluació. Per una banda, es poden definir les tècniques d'avaluació com el procediment i les accions a realitzar per part dels individus i el facilitador amb l'objectiu que els resultats de l'avaluació siguin els més òptims possibles (Torres, K. i Montes, F. i González, B. i Peñaherrera, M. 2021). Per altra banda, els instruments d'avaluació són el mitjà que facilitarà registrar i recollir la informació i determinar l'assoliment d'objectius. És del tot lògic que establim relacions entre aquests dos termes, perquè totes les tècniques d'avaluació necessiten un instrument on registrar els aprenentatges.

Castellanos (2014) argumenta que l'avaluació per competències és fonamental per al desenvolupament d'habilitats en els estudiants i revisa diferents tipus d'instruments d'avaluació, com a rúbriques, llistes de control, escales i dianes. A més, assenyala que és important que els instruments d'avaluació s'adaptin a les necessitats dels estudiants i als objectius d'aprenentatge, i que s'utilitzin criteris clars i específics per a l'avaluació. L'article ofereix exemples concrets de com es poden aplicar aquests instruments i criteris en l'avaluació per competències en l'educació primària. Per altra banda, Contreras, J., Escudero, J. M., i García, E. (2017) presenten una revisió de diferents instruments d'avaluació emprats en l'aprenentatge basat en competències en l'educació primària. Els autors destaquen la importància d'una avaluació formativa i autèntica, i suggereixen que els instruments d'avaluació han d'estar dissenyats per a avaluar tant el coneixement com les habilitats i actituds dels estudiants. S'hi descriuen diversos instruments d'avaluació, com les rúbriques, els portfolis, els mapes conceptuals, els diaris d'aprenentatge o tècniques de metacognició. En aquest article, els autors proporcionen una visió general útil dels diferents instruments d'avaluació que poden usar-se en l'aprenentatge basat en competències en l'educació primària, i proposen que la selecció acurada dels instruments d'avaluació pot millorar la qualitat de l'avaluació i promoure l'aprenentatge efectiu dels estudiants.

Gómez i Vallès (2015) destaquen la importància d'avaluar les competències en aquesta etapa educativa i assenyalen que els instruments d'avaluació han de ser vàlids, fiables i justos per a garantir l'objectivitat en la qualificació. En descriuen diversos, tant de tipus observacional com escrit, que s'han fet servir en l'avaluació de les diferents competències en educació primària, com la competència en comunicació lingüística, en matemàtiques, en

ciències socials o en ciències naturals i esmenten els avantatges i limitacions de cada instrument.

Com s'ha pogut veure, hi ha un gran ventall d'instruments d'avaluació aplicables a l'educació primària. Tot seguit, s'elaborarà una llista dels més emprats i se n'escolliran els més adients per dur-los a l'aula i comprovar la seva efectivitat al primer cicle de primària. Per tal de fer més clara i entenedora l'explicació, es proporciona un quadre resum amb els diferents instruments d'avaluació:

Instruments d'avaluació
1- Rúbrica
2- Exit ticket o tiquet de sortida
3- Checklist o llista de verificació
4- KPSI
5- Diana d'avaluació
6- Pautes d'observació
7- Portfoli d'aprenentatge
8- Know, What I Know and Learn (KWL)

Taula 1: Creació pròpia

1. **Rúbrica:** és un instrument d'avaluació formativa que es basa en una taula de doble entrada. A les columnes, s'especifica quin és el criteri que estem avaluant i a les files, com avaluarem aquest criteri desgranat normalment en 4 categories. Es poden posar diferents nivells com per exemple: expert, avançat, aprenent i novell o puntuació de l'1 al 4. Ens servirà perquè l'alumnat sàpiga en quin nivell d'aprenentatge es troba i sobretot, què pot fer per a millorar i passar al nivell següent.
2. **Exit ticket:** Com bé indica el seu nom, és un tiquet de sortida. Aquesta dinàmica es realitza al final de la classe o sessió (no a cada classe, sinó quan el docent ho veu necessari o oportú) i consisteix en donar a cada alumne/a un tiquet que conté entre una i quatre preguntes de reflexió sobre el que s'ha estat treballant a l'aula. És un exercici d'autoavaluació, que ens dona molta informació sobre de com ha estat l'aprenentatge

del nostre alumnat. També serveix per establir rutines, molt important a l'etapa d'infantil i primer cicle de primària.

3. **Checklist:** Consisteix en una taula de doble entrada, on a les columnes introduïm criteris d'avaluació o preguntes i a les files, la resposta sí o no. És un instrument que serveix per fer tots els tipus d'avaluació (heteroavaluació, coavaluació o autoavaluació) perquè permet d'una manera molt visual i ràpida saber quins objectius s'estan assolint i quins estan en procés d'assoliment.
4. **KPSI:** Aquest és un instrument que ajuda a la regulació del procés d'aprenentatge que consisteix a passar un qüestionari similar a una "checklist", però amb la diferència que es passa al principi d'una unitat i projecte i al final. D'aquesta manera, podem veure clarament com i què ha millorat l'alumnat des del principi dels aprenentatges fins al final d'aquest procés. En comptes de la resposta sí o no, es pot també quantificar, per exemple posant resposta de l'1 al 3.
5. **Dianes:** Són un instrument d'avaluació molt ràpid i visual, que consisteix a crear una diana que separarem en 4 o 5 criteris diferents. El que haurà de fer l'alumnat és pintar des del cercle més petit de la diana fins al més gran (de dins a fora), en funció del nivell que creuen que tenen en l'ítem determinat. Aquest instrument es pot fer servir tant en coavaluacions com en autoavaluacions, ja que ens permet conèixer l'opinió del nostre alumnat, veure en quin nivell es troben i fomentar l'avaluació participativa. Un dels punts favorables és que és molt visual, ja que ràpidament l'alumnat és capaç de veure quines són les seves fortaleces i les seves àrees de millora.
6. **Pautes d'observació:** Consisteix a elaborar un document per tal de fer les observacions centrades en un objectiu o criteri concret i extreure evidències d'allò que volem avaluar. S'acostuma a utilitzar un registre anecdòtic (on apuntarem redactant alguna cosa que vulguem recordar sobre l'observació realitzada) o un registre descriptiu, on apareixen diferents descriptors i haurem de dir si s'estan donant o no, o si no en tenim suficient informació.
7. **Portfoli d'aprenentatge:** és un sistema d'aprenentatge i avaluació que permet recollir evidències del que s'està aprenent. Consisteix a elaborar un portfoli que reculli totes les activitats que s'han fet sobre un tema determinat, com si fos una "col·lecció" de documents on es veu l'esforç i el progrés i permet introduir canvis durant tot el procés.
8. **KWL:** el nom prové de les sigles angleses Know, What I know i Learn, que traduït significa què sé, què m'agradaria saber i què he après. És un instrument d'avaluació

formativa que ajuda molt a l'alumnat a situar-se en el seu propi aprenentatge a través de la reflexió i la metacognició. Primer de tot, al principi de la sessió, es passen les preguntes Know i What I know, per tal d'activar els coneixements previs de l'alumnat sobre el tema que tractarem i fer-los reflexionar sobre què els agradaria aprendre. D'aquesta manera motivem a l'alumnat i el preparem per la sessió. En finalitzar aquesta sessió o unitat didàctica, tornem a passar el document perquè puguin omplir la columna Learn, i així veure què sabien i volien aprendre, i què han après durant tot aquest procés d'ensenyament-aprenentatge.

2.1.6 Avaluació per competències

Un altre dels conceptes a abordar en aquest marc teòric és el de competència. Al dia a dia del professorat trobem aquesta paraula en el seu diccionari i el sentit que volem donar a l'avaluació, és de caràcter competencial. Però, que vol dir realment competència o avaluar per competències? Perrenoud (2004), ho defineix com *“aptitud para enfrentar eficazmente una familia de situaciones análogas, movilizando a conciencia y de manera a la vez rápida, pertinente y creativa, múltiples recursos cognitivos: saberes, capacidades, micro-competencias, informaciones, valores, actitudes, esquemas de percepción, de evaluación y de razonamiento”*. Es pot veure que la paraula competència va relacionada amb la forma i estratègies que tenim cadascú a l'hora de resoldre un problema de la forma més eficaç possible,

Cano García, M. E., (2008) entén que hi ha tres elements que caracteritzen les competències i que aquests ens ajuden a aproximar-nos a la seva comprensió:

- a) Articulen el coneixement conceptual, procedimental i actitudinal, però van una mica més enllà: el fet d'acumular molt coneixement no implica directament ser competent. Per molts continguts i coneixements que sàpigues, no ens porta a ser competents, ja que és necessari saber quin coneixement necessites en una situació determinada i saber com aplicar-ho de forma eficient.
- b) Estan vinculades a trets personals però també s'aprenen: tothom posseeix algunes habilitats innates, però aquestes no són garantia de ser competent.
- c) Relacionen l'acció i la reflexió: ser competent no significa reproduir situacions, si no que de cada problema o repte que tenim davant i solucionem, hem de reflexionar el perquè per tal de no estandarditzar comportaments.

La mateixa autora desenvolupa algunes consideracions per tal d'entendre què és l'avaluació competencial i com dur-la a terme. El seu punt de partida és que l'avaluació és la causa dels aprenentatges i per tant, no es pot limitar a una única qualificació, sinó que requereix diferents instruments, moments i implicar a diferents agents. També parla sobre promoure totes les competències a l'alumnat (les tinguin desenvolupades o no) i la seva finalitat és *“hacer más conscientes a los estudiantes de cuál es su nivel de competencias, de cómo resuelven las tareas y de qué puntos fuertes deben potenciar y qué puntos débiles deben corregir para enfrentarse a situaciones de aprendizaje futuras. Este proceso de autorregulación va a ser esencial para seguir aprendiendo a lo largo de toda la vida (Life Long Learning) y, constituye en sí mismo, una competencia clave”*. (Cano García, M. E., 2008).

2.2 Avaluació en Ciències Socials

Montserrat Oller (2010) planteja que l'avaluació és una eina fonamental per a millorar la qualitat de l'ensenyament de les Ciències Socials, ja que permet conèixer els resultats d'aprenentatge dels estudiants, ajustar la pràctica docent en funció del grau d'assoliment dels objectius, contribueix a l'aprenentatge significatiu i a la formació integral dels estudiants. L'autora, destaca la importància de definir clarament els objectius d'aprenentatge que es pretenen aconseguir i d'utilitzar instruments d'avaluació que estiguin alineats amb aquests objectius. Tanmateix, assenyala que l'avaluació ha de ser integral, no ha de ser vista com una activitat independent del procés d'ensenyament sinó com un component integrat i essencial d'aquest i, per tant, ha d'estar dissenyada per a mesurar tant el coneixement factual com les habilitats i destreses que els estudiants necessiten per a aplicar aquest coneixement en situacions reals. En articles més actuals, com *"L'avaluació en Educació Primària: reptes i oportunitats en l'àrea de Ciències Socials"* els autors manifesten que *“l'avaluació és un component clau en el procés educatiu, ja que permet conèixer el grau d'assoliment dels objectius d'aprenentatge i l'eficàcia de les pràctiques docents”* (González-Sanmamed, Fernández-Rodríguez & García-Rodríguez, 2021)”. Seguint la mateixa línia pedagògica que Oller, els autors assenyalen que l'avaluació en l'àrea de Ciències Socials ha de tenir en compte tant el desenvolupament de coneixements com el d'habilitats i competències. És per això que es necessita fer servir diferents instruments d'avaluació, amb uns criteris clars i

objectius ben redactats que faran de guia de la pràctica educativa i de l'aprenentatge dels infants.

Pel que fa al moment en què s'ha de dur a terme l'avaluació, Oller (2010) emfatitza que ha de ser contínua i formativa, és a dir, que ha de realitzar-se al llarg de tot el procés d'ensenyament i aprenentatge per a poder identificar les fortaleces i febleses dels estudiants i ajustar l'ensenyament en conseqüència. No obstant això, també cita la importància de l'avaluació sumativa, que permet mesurar el grau d'aprenentatge aconseguit al final d'un període determinat. En aquest apartat, també destaca la importància d'involucrar als estudiants en el procés d'avaluació, permetent-los participar en la creació de criteris d'avaluació i en l'autoavaluació i coavaluació *“A la hora de evaluar sera necesario tener presente no tanto el uso de algunas habilidades, si no que el alumnado sea capaz de planificar una tarea, controlar las acciones que han de realizar a partir de los resultados que van obteniendo y revisar y valorar la efectividad de las operaciones realizadas”*. (Oller, Montserrat. 2010)

Segons González-Sanmamed, Fernández-Rodríguez i García-Rodríguez (2021), l'avaluació en Ciències Socials presenta també reptes i oportunitats. Entre els reptes, destaquen la falta de formació del professorat en avaluació, la necessitat de desenvolupar criteris d'avaluació clars i objectius i la falta d'instruments d'avaluació vàlids i fiables. A més, argumenten que l'avaluació en Ciències Socials ha de ser formativa, centrada en el desenvolupament d'habilitats i competències, i no sols en l'adquisició de coneixements. D'altra banda, també identifiquen oportunitats en l'avaluació en Ciències Socials en l'educació primària. En concret, destaquen la possibilitat d'integrar l'avaluació amb l'aprenentatge, mitjançant l'ús de rúbriques, portfolis i altres tècniques d'avaluació formativa. També suggereixen la utilització de l'avaluació com una eina per a fomentar la reflexió i la metacognició en els estudiants.

En relació a com podem avaluar i extreure evidències de l'aprenentatge, a l'article *“¿Por qué, qué, cuándo y cómo evaluar? La evaluación de la enseñanza de las Ciencias Sociales.”* (2010) es parla de la necessitat d'utilitzar diferents tipus d'instruments (com a proves escrites, treballs de recerca, exposicions orals, entre altres) per a avaluar els diferents objectius d'aprenentatge i les diferents habilitats i competències que es pretenen desenvolupar en els estudiants. Es fa èmfasi en la retroalimentació, és a dir, de proporcionar informació clara i específica als estudiants sobre el seu acompliment i els aspectes que han de millorar.

Finalment, Oller (2010) destaca que l'avaluació en les Ciències Socials no sols ha d'enfocar-se en l'adquisició de coneixements, sinó també en el desenvolupament d'habilitats per a la ciutadania activa i crítica, com ara la capacitat d'anàlisi, la comprensió dels drets i responsabilitats ciutadanes, i la capacitat d'argumentar i debatre en un context democràtic. L'avaluació en les Ciències Socials ha de contribuir, per tant, a la formació integral dels estudiants, promovent el seu desenvolupament cognitiu, social i emocional.

2.3 Autoavaluació

En aquest apartat es pretén aprofundir el concepte d'autoavaluació, ja que a l'escola on es durà a terme la part pràctica d'aquesta investigació s'implementarà aquest sistema d'avaluació en alumnes de cicle inicial.

L'autoavaluació és un procés fonamental en l'aprenentatge i desenvolupament dels estudiants en educació primària. Segons Black i William (1998), és la capacitat dels estudiants per a avaluar el seu propi aprenentatge i acompliment, la qual cosa els permet identificar les seves forteses i febleses i establir metes d'aprenentatge a futur. Hernández i Martínez (2011) la descriuen com *"es una herramienta fundamental en el proceso de aprendizaje del alumnado, ya que les permite reflexionar sobre su propio proceso de aprendizaje, identificar fortalezas y debilidades, establecer metas y mejorar su rendimiento académico"*. Els autors argumenten que l'autoavaluació és un component fonamental de l'avaluació formativa, i destaquen la seva utilitat per a fomentar l'autonomia i la responsabilitat de l'alumnat en el seu propi procés d'aprenentatge. A més, es descriuen diferents estratègies i tècniques d'autoavaluació que poden ser utilitzades a l'aula, com per exemple la rúbrica, el portfoli, l'exit-ticket o l'autoavaluació mitjançant preguntes obertes.

En aquest sentit, l'autoavaluació es presenta com una eina important perquè els estudiants s'involucrin en el seu propi procés d'aprenentatge, la qual cosa pot ajudar a millorar la seva motivació i rendiment escolar (Nicol i Macfarlane-Dick, 2006). A més, permet als docents identificar les necessitats d'aprenentatge dels estudiants i adaptar el seu ensenyament a les mateixes (Harris i Brown, 2013).

No obstant això, perquè l'autoavaluació sigui efectiva és rellevant que els estudiants tinguin les habilitats necessàries per a realitzar-la adequadament. Això implica que han de conèixer els criteris d'avaluació, tenir claredat sobre els objectius d'aprenentatge i ser capaços d'identificar les seves pròpies fortaleces i febleses en relació amb els mateixos (Nicol i Macfarlane-Dick, 2006). A més, és crucial que els docents brindin retroalimentació adequada als estudiants perquè puguin millorar en el seu procés d'autoavaluació. Segons Hattie i Timperley (2007), la retroalimentació efectiva ha de ser específica, clara, enfocada en l'aprenentatge i oferir suggeriments concrets per a millorar. També proposa la idea la que la rebin tant dels seus companys com dels docents per a assegurar una avaluació completa i precisa.

Per concloure, es pot afirmar que l'autoavaluació proporciona diferents beneficis en l'alumnat, com per exemple que fomenten la participació activa en l'aprenentatge i responsabilitzen a l'alumnat d'aquest, però s'han de tenir en compte diferents ítems per tal d'implementar-la correctament, com per exemple que l'alumnat tingui clars els objectius i criteris d'avaluació o la importància d'una bona retroalimentació. És una eina efectiva per millorar l'aprenentatge i desenvolupament dels estudiants, fomentant la participació activa i fent-los més conscients de quines són les seves fortaleces i àrees de millora i treballant l'aspecte de la metacognició i reflexió del propi procés d'aprenentatge.

3. Marc metodològic

3.1 Supòsit de partida

Durant l'estada de dos anys de pràctiques en un Institut-Escola de Lleida, s'ha pogut comprovar la falta d'evidències a l'hora d'avaluar i la poca (o nul·la) participació de l'alumnat en aquesta tasca. Reflexionant sobre aquesta necessitat i valorant la importància que té dins de l'aprenentatge dels infants, es formula una qüestió relacionada amb aquest àmbit: Es pot dur a terme una avaluació transparent i de retorn, que l'alumnat entengui com a una eina per aprendre i se senti participat d'aquest procés? D'aquesta reflexió sorgeix la motivació d'indagar sobre els motius de l'ús poc freqüent de l'autoavaluació a les aules de primària i de quin impacte tindrà sobre els estudiants. Per aquests motius, es pretén implementar un nou sistema d'avaluació dirigit a nens i nenes de cycle inicial que mai han participat en l'avaluació i arribar a tots/es els professionals i docents que intervenen en aquest cycle perquè puguin oferir la seva visió i punt de vista. Per tal de simplificar la tasca, la intervenció es durà a terme a l'assignatura de Ciències Socials.

3.2 Objectius

Objectiu general

- Comprovar a través de la implementació dels instruments d'avaluació "Exit-Ticket" i "Checklist" l'increment de la consciència de l'aprenentatge i la reflexió sobre aquest procés al primer cycle d'Educació Primària.

Objectius específics

- Analitzar els efectes dels instruments d'avaluació aplicables a l'aula escollits a través de les investigacions prèvies.
- Analitzar i comparar l'opinió sobre l'autoavaluació entre el professorat i experts en didàctica de les ciències socials.
- Donar pautes a l'alumnat per autoavaluar-se i analitzar els resultats obtinguts a la mostra per tal de demostrar l'increment en la consciència de l'aprenentatge i la metacognició.

3.3 Formulació d'hipòtesi

A través del supòsit de partida descrit anteriorment i les preguntes plantejades, sorgeix la hipòtesi d'aquesta recerca:

“Gran part de l'alumnat de cycle inicial és poc conscient de què està aprenent i implementar un sistema d'avaluació basat en l'autoavaluació ajudarà a incrementar la seva consciència de l'aprenentatge i el seu nivell de reflexió (metacognició) sobre el que estan aprenent.”

3.4 Disseny

La recerca educativa és una branca de la recerca científica que se centra en l'estudi de l'aprenentatge i l'ensenyament que té com a objectiu principal millorar la pràctica educativa i proporcionar una base empírica sòlida per a les polítiques i pràctiques educatives. Per dur-la a terme i que sigui de qualitat, s'utilitzen una varietat d'enfocaments metodològics i tècniques d'anàlisi de dades per a explorar preguntes relacionades amb l'aprenentatge i l'ensenyament en diferents contextos.

En un article publicat per Bisquerra (2018), es destaca la importància de la recerca educativa com a eina per a la millora contínua de l'educació. Bisquerra assenyala que *"la recerca educativa té com a objectiu fonamental proporcionar coneixements científics i sòlids sobre l'educació perquè es pugui prendre decisions informades en relació a l'ensenyament i l'aprenentatge"*. Per tant, pot ser un mitjà efectiu per a millorar la qualitat de l'educació en tots els nivells.

Segons Bisquerra (2018), la recerca educativa té diferents beneficis, com per exemple ajudar els educadors a identificar les millors pràctiques per a l'ensenyament i l'aprenentatge en diferents contextos o ajudar els responsables de la presa de decisions a desenvolupar polítiques educatives més efectives. Es pot afirmar, doncs, que és una eina fonamental per a la millora contínua de l'educació, perquè ajuda a proporcionar coneixements científics i sòlids sobre l'educació que interpel·len directament en les tasques d'educadors i responsables a l'hora de prendre decisions per desenvolupar pràctiques d'ensenyament més efectives i polítiques educatives més eficaces. Com assenyala l'autor, *"la recerca educativa és*

fonamental per a la millora de l'educació i és responsabilitat de tots els educadors participar activament en ella".

Seguidament, es mostrarà la temporalització que s'ha dut a terme durant aquest treball de fi de grau a través d'una taula. Les diferents tasques estan numerades amb les connotacions T-1, T-2, T-3... i responen a la següent relació:

- T-1: Elecció del tema d'investigació
- T-2: Creació i justificació del marc teòric
- T-3: Plantejament del marc metodològic
- T-4: Creació del marc metodològic, entrevistes i enquestes
- T-5: Realització de les entrevistes a docents i experts en didàctica de CCSS
- T-6: Realització d'enquestes al professorat del claustre de primària
- T-7: Traspàs i anàlisi d'informació extreta
- T-8: Realització de coavaluació i autoavaluació a l'aula de cycle inicial
- T-9: Resultats i conclusions
- T-10: Entrega del TFG

	Set.	Oct.	Nov.	Des.	Gen.	Feb.	Mar.	Abr.	Maig
T-1									
T-2									
T-3									
T-4									
T-5									
T-6									
T-7									
T-8									
T-9									
T-10									X

Taula 2: Cronograma de desenvolupament del treball. Creació pròpia

3.5 Metodologia

En aquest treball es durà a terme un estudi de cas, és a dir, s'analitzarà i intervindrà en un centre concret descrit a l'apartat de la mostra (3.6). La metodologia emprada en aquest estudi és mixta. En recerca educativa, és un enfocament que combina elements de la investigació quantitativa i qualitativa per aprofundir en la comprensió d'un fenomen educatiu. Creswell (2014), la defineix com "*un disseny de recerca que integra elements de la investigació quantitativa i qualitativa en una sola investigació o sèrie d'investigacions*". A més, la metodologia mixta no només recull dades, sinó que també integra les dades recollides per aconseguir una comprensió més completa i rica del tema d'estudi. Segons Creswell (2014), aquesta metodologia té diferents beneficis, per exemple, utilitzar un enfocament mixt permet respondre a preguntes de recerca més complexes, que no es podrien abordar de manera efectiva amb un sol mètode. Això és especialment important en l'àmbit educatiu, ja que els fenòmens educatius són complexos. En segon lloc, l'enfocament mixt permet triangular les dades, és a dir, usar múltiples fonts de dades per corroborar i validar les conclusions, que permet que els resultats de la recerca siguin més fiables. Finalment, Creswell (2014) afirma que permet obtenir una comprensió més completa dels fenòmens educatius que s'estudien, ja que en combinar els mètodes quantitativs i qualitativs, la recerca pot aconseguir una comprensió més profunda i rica dels fenòmens que estudia, perquè cada mètode proporciona una perspectiva diferent.

Pel que fa a l'apartat quantitativ, s'ha passat una enquesta a tot el claustre de primària del centre on es realitza la intervenció a través de la plataforma *Google Forms*, per tal de saber la seva opinió, formació i utilització de l'autoavaluació a l'aula. Aquesta ha sigut una informació molt valuosa per analitzar i veure com s'està duent a terme l'avaluació al centre i quina és la predisposició dels docents a canviar o implementar aquest tipus d'avaluació.

El mètode qualitativ ha consistit en diferents parts. En primer lloc, s'ha fet un grup de discussió (tècnica d'investigació que consisteix a abordar un tema amb un grup reduït de persones compartint opinions, experiències i punts de vista) amb les mestres de cicle inicial, que abordava el tema de l'autoavaluació a cicle inicial. Més tard, s'ha parlat amb experts de didàctica de les Ciències Socials perquè donessin la seva opinió sobre com s'ha d'avaluar i sobre com pot ajudar l'autoavaluació en l'aprenentatge d'aquesta matèria. Amb tota aquesta

informació recollida, s'han dissenyat dos instruments d'avaluació, una "Checklist", que és una llista amb una sèrie d'ítems on l'alumne es posiciona segons el seu nivell d'assoliment, i un "Exit-ticket" (pregunta o tasca concreta que es fa en finalitzar una classe per tal de recordar continguts treballats o fer un exercici de metacognició), adaptats per al primer cicle de primària que facilitaran l'autoavaluació de l'alumnat. Aquests instruments, s'han passat durant quatre setmanes a l'alumnat durant les classes de Ciències Socials o en finalitzar-les. Es presenten a l'apartat 3.7 d'aquest treball.

Per tant, la metodologia emprada en aquest estudi és la següent:

Mètode	Instrument
Quantitatiu	Enquesta
Qualitatiu	Grup de discussió
Qualitatiu	Entrevista a experts

Taula 3: Metodologia d'investigació. Creació pròpia

3.6 Mostra

Aquesta intervenció s'ha realitzat en un Institut-Escola de la ciutat de Lleida, primer que es va crear en tota la demarcació, en un barri d'un nivell socioeconòmic molt baix però ple d'oportunitats i possibilitats. En aquest espai de convivència l'escolarització comença a I-3 i acaba a 4t d'ESO. En ser un centre en un barri petit, on predomina la multiculturalitat, la relació és molt propera i estreta, ja que consta d'una o dues línies per curs i per tant, tothom es coneix. Aquesta escola, que és considerada de màxima complexitat, i és un centre amb matrícula viva i molt inclusiu, amb projecte que tenen com a objectiu la implicació de tots els agents socials del barri i el sentiment de pertinença a aquest amb la interculturalitat com a font de riquesa.

La implementació de l'autoavaluació es durà a la classe de primer de primària, que està formada per 22 alumnes, 13 nens i 9 nenes. Pel que fa a necessitats educatives del grup, trobem a dos infants que tenen un Pla Individualitzat i adaptarem les tasques perquè puguin dur-les a terme al seu nivell i en funció de les seves necessitats. És un grup molt actiu i nerviós, que no estan acostumats a reflexionar sobre el seu propi aprenentatge i on hi ha

dificultats per mantenir l'ordre i el silenci a l'aula. És un grup heterogeni, amb infants amb nivells i ritmes d'aprenentatge molt diferents.

Per una banda, la mostra de l'estudi quantitatiu estarà formada pel claustre d'aquest centre, on participaran un total de 15 mestres dels diferents cursos de primària. Aquesta enquesta tindrà dues seccions diferenciades. En la primera, es preguntarà sobre la vida professional dels diferents docents, per tal de poder-los classificar i entendre millor davant de quin claustre ens trobem. Algunes de les preguntes que se'ls realitzaran seran referents a l'edat, curs on treballen, trajectòria professional o si estan exercint de tutors/es o especialistes. A la segona secció, es preguntarà sobre la utilització i coneixements sobre l'autoavaluació, per tal d'ajustar la visió i poder fer una mirada global a com s'està tractant aquest tipus d'avaluació formativa, si s'està duent a terme, el coneixement que té el professorat sobre aquesta eina i com s'implementa. També es preguntarà sobre el coneixement i utilització dels diferents instruments d'avaluació esmentats a l'*apartat 2.1.5* d'aquest treball. Els resultats obtinguts es descriuran a l'*apartat: 4. Descripció de resultats*.

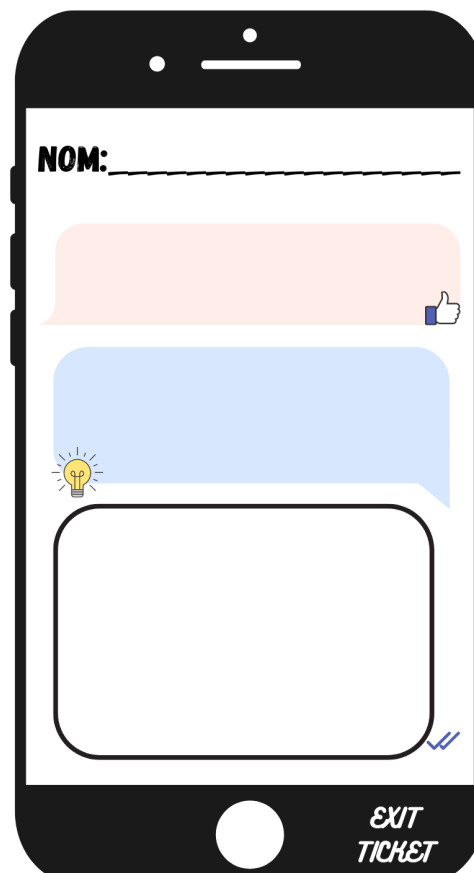
Per altra banda, la mostra de l'estudi qualitatiu consta de dues parts. En primer lloc, es farà una entrevista a dos experts en didàctica de les Ciències Socials de la URV, perquè puguin donar la seva visió crítica i constructiva de com implementar l'autoavaluació en cicle inicial. En segon lloc, es durà a terme un grup de discussió amb l'equip de Cicle inicial del centre, per tal d'obtenir informació sobre l'autoavaluació. Les preguntes que es realitzaran seran bastant similars, per tal de comparar i veure les similituds i diferències entre la visió dels experts i la de les mestres que intervenen diàriament al centre.

3.7 Instruments per l'autoavaluació

En aquest apartat es mostraran i justificaran els instruments que s'han creat per fomentar, practicar i introduir l'autoavaluació a Cicle Inicial. Com s'ha pogut veure en el transcurs del marc teòric d'aquest treball, quan parlem d'autoavaluació ens referim a reflexionar sobre què ha après cada alumne i com ho ha après. Pel que fa al "què", s'ha creat una "*checklist*" on l'alumnat podrà reflexionar sobre el seu aprenentatge d'uns continguts específics de l'àrea de Ciències Socials. Sobre el "com", s'ha creat un "*Exit-ticket*" que ajudarà a l'alumnat a reflexionar sobre la seva pràctica educativa i el seu procés d'aprenentatge.

3.7.1 Exit-ticket

En aquest apartat es mostra l'instrument "Exit-ticket" que s'ha creat. Tal com van proposar els experts en didàctica de les Ciències Socials (es mostrarà en l'apartat 4.1 d'aquest treball), és important que un instrument d'avaluació per Cicle Inicial sigui presentat com un joc, com una activitat lúdica i una forma d'entreteniment, i mai presentar-lo com un examen o prova. Seguint el seu consell i analitzant el grup on s'implementarà, s'ha decidit crear un instrument que sigui molt semblant a un telèfon mòbil. S'ha pogut veure que els infants estan molt motivats per les activitats amb tauletes i molts d'ells i elles, en creen de personals amb paper i cartró. S'utilitzarà aquest fil conductor per a presentar-los l'Exit-ticket com un telèfon on podran tenir una conversa amb qui desitgin, amb la finalitat d'explicar-li què han estat fent durant aquella classe. Al primer apartat, on trobem la icona de "Like" o "M'agrada", els alumnes hauran d'escriure una petita frase indicant què és el que més els ha agradat d'aquella classe que han realitzat. En segon lloc, on hi ha la conversa amb la icona d'una bombeta, els alumnes hauran d'escriure alguna cosa que hagin après. En tercer lloc, al quadre de la part inferior del seu telèfon, tenen un espai per dibuixar què han estat fent a classe, simulant així que envien una fotografia a la persona amb la qual estan parlant. La mida de l'instrument serà acord amb les necessitats de l'alumnat, que estan acabant primer de primària i la majoria ja saben escriure de forma autònoma, tot i que generalment, la lletra que fan és bastant gran. L'instrument en qüestió és el següent:

3.7.2 Checklist

En aquest apartat es mostra l'instrument "Checklist" que s'ha creat per fomentar l'autoavaluació (en aquest cas, dels continguts treballats) durant la unitat de Ciències Socials que tracta les estacions de l'any. Tal com van proposar els experts en didàctica de les Ciències Socials (es mostrarà en l'apartat 4.1 d'aquest treball), és important que un instrument d'avaluació per Cicle Inicial sigui presentat com un joc, com una activitat lúdica i una forma d'entreteniment, i mai presentar-lo com un examen o prova. Aquest instrument s'ha triat perquè l'alumnat està familiaritzat amb ell, ja que l'han utilitzat alguna vegada durant la seva etapa a infantil. Consisteix en un quadre de doble entrada, com bé van suggerir els experts en didàctica, on apareixen quatre criteris d'avaluació relacionats amb la temàtica que s'està tractant. Aquests criteris, s'han pactat amb la mestra de primer, que serà qui passarà els instruments que s'han creat i al final del procés, en farà una valoració personal. L'objectiu serà que al principi i al final d'aquesta unitat, els alumnes la puguin respondre, per tal que siguin conscients del progrés del seu procés d'aprenentatge. Els resultats es faran públics en un espai de la classe que s'anomenarà "Què sabem" i "Què hem après", on es podrà comparar aquest progrés. L'instrument que s'ha creat és el següent:

NOM:			
Puc reconèixer les característiques de la primavera i les sé explicar			
Sé quins són els colors de la primavera			
Puc dir a quins mesos hi ha la primavera			
Puc dir a quines festes se celebren a Lleida durant la primavera			

4. Descripció de resultats

En aquest apartat seran descrits els resultats obtinguts a la mostra. Com s'ha explicat anteriorment, aquesta ha consistit en tres instruments, una entrevista a experts en didàctica de les Ciències Socials, que han aportat la seva visió sobre l'autoavaluació i la seva aplicació a l'aula, un grup de discussió realitzat amb les mestres de cycle inicial de l'escola escollida per aquest estudi de cas i per últim, una enquesta que han contestat els/les mestres que conformen el claustre d'aquest centre educatiu. Les preguntes realitzades es mostraran a l'annex del treball.

4.1 Entrevista als experts en didàctica de les Ciències Socials

Segons Yin (2014), una entrevista a experts és "*una conversa estructurada amb una persona que té un coneixement significatiu sobre el tema de la recerca*". L'autor destaca que són especialment útils per a la recerca en àrees on la informació és complexa o difícil d'obtenir, ja que permeten als investigadors obtenir informació detallada i precisa sobre el tema. A més, afirma que aquesta metodologia és particularment útil per a la recerca exploratòria, perquè permet als investigadors aconseguir idees i perspectives noves sobre el tema. És per aquest motiu que s'ha escollit a dos experts reconeguts en didàctica de les Ciències Socials de la Universitat Rovira i Virgili, perquè donin el seu punt de vista sobre l'aplicació de l'autoavaluació a cycle inicial.

En primer lloc, i abans de contestar les preguntes plantejades, s'ha fet un petit col·loqui sobre la recerca que s'està duent a terme i sobre diverses qüestions sobre l'autoavaluació, on s'ha remarcat la importància del fet que és important que tant alumnes com docents tinguin estratègies per dur-la a terme d'una forma eficient.

Sobre com es pot utilitzar l'autoavaluació en l'ensenyament de les Ciències Socials i què aporta a l'aprenentatge d'aquesta matèria, els experts opinen que és rellevant que hi hagi una autoavaluació inicial i final, no únicament inicial per veure què sap l'alumnat sinó que també és important veure l'evolució del seu procés d'aprenentatge. L'explicació ha de ser clara i ha d'englobar com a màxim tres criteris d'avaluació, molt entenedors per l'alumnat, i que aquests, tinguessin un quadre de doble entrada on ells poguessin posar un gomet, dibuix o

simbologia on pogués autoavaluar aquests diferents objectius i sense notes numèriques. També es comenta que si s'habitua a l'alumnat a autoavaluar-se, és més fàcil que ell mateix s'adoni de què és el que pot millorar. Es parla també sobre la diferència entre els objectius individuals i grupals, esmentant que és important que l'autoavaluació es dugui a terme també en grup. Remarquem que no s'ha d'utilitzar sempre aquest model d'avaluació, i que en funció de la tendència i el ritme de la classe, es podrà fer servir en moments determinats i sota el criteri del docent.

Parlant de la retroalimentació i la importància del retorn a l'alumnat, opinen que si l'autoavaluació s'enquista en conceptes del saber i continguts procedimentals i actitudinals s'ha d'ajudar l'alumne en els processos. Si és un contingut procedimental i actitudinal, és molt important que hi hagi aquesta retroalimentació perquè l'alumne sigui conscient que cal millorar. En canvi, si és una qüestió de saber, no és necessari fer-ho. S'han d'analitzar aquestes tres vessants de l'alumne per tal d'aconseguir un aprenentatge significatiu.

Responent a com es pot ensenyar als estudiants a realitzar l'autoavaluació de manera efectiva en el context de les ciències socials, es parla sobre la importància de fer-ho de diferents maneres, no només amb un quadre de doble entrada que s'ha esmentat anteriorment, i sobretot, de manera gradual. En aquest apartat avalen la idea de mostrar l'autoavaluació com un joc, mai com un "control", que faria que perdés sentit.

Pel que fa als beneficis de l'autoavaluació, opinen que el més clar és la responsabilitat, és una pràctica responsable, ja sigui de manera individual i grupal. En aquest cas, aporten que s'han de valorar les dues per igual, no donar més per a la individual, que fomenta l'escola competitiva, i que en aquest cas, no és un dels objectius que busquem. Un altre dels beneficis que es comenten durant l'entrevista és l'autoestima individual i de grup, perquè l'alumne que veu que pot posar gometes i veu que està avançant, potser no tant com els altres però veu que avança, té un impacte en la seva autoestima i en la grupal. Sempre que ens diuen que alguna cosa està bé o ens fan un reforç positiu, ens millora l'autoestima i la motivació pel que fem, i en canvi, té tot l'efecte contrari quan diem que una cosa està malament, sobretot, quan ho fem de manera grupal. Un incís important en aquest apartat és que els professors opinen que aquesta autoavaluació ha de ser pública i visible, perquè són ells els que es valoren i això també els empodera. Són conscients que a vegades, l'opinió dels altres pot influenciar la teva decisió, però creuen que seria un element més dins de l'aula i que

el mestre ja veu la situació de l'aula, i el que vol, és que l'alumne ho vegi i en sigui conscient. El tercer punt que es comenta és que quan a la classe sorgeix un problema, el mestre l'ha d'agafar al vol i fixar amb l'alumnat els punts d'avaluació d'aquest problema, i és un bon moment per integrar l'autoavaluació. Els experts diuen que els alumnes parlen i moltes vegades tens una previsió que després no es pot dur a terme, i s'ha de donar veu a l'alumnat per tal de fer-los partícips d'aquest procés.

Alguns dels desafiaments que troben en l'aplicació de l'autoavaluació a les Ciències Socials és a l'hora que es comencen a treballar aquests conceptes. Per ells, és molt diferent si l'alumnat ho comença a treballar a infantil o a cicle superior, i s'hi podrà veure una gran diferència. Afirmen que si a infantil s'ha treballat, serà molt més fàcil implementar aquesta reflexió per part de l'alumnat i si no, cicle inicial és un bon moment per començar-ho. També esmenten que el paper del mestre és crucial per afinar la pretensió.

Fan diferents recomanacions per a mestres que vulgui aplicar aquest tipus d'avaluació a la seva aula, que són les següents:

1. En funció del curs i no fer-ne en un abús excessiu. No es pot fer única i exclusivament autoavaluació, perquè el mestre també observa i ha de marcar les pautes que han de seguir els alumnes.
2. Com més amunt de primària, la base ha de ser argumentativa. L'argumentació pot ser oral, escrita, visual o plàstica. Els alumnes moltes vegades els perdem perquè no els fem parlar prou, i és molt important que preguntem els "perquè" de les coses, igual que fan ells, que no paren de fer-ho. Aquesta és la base per l'aprenentatge, preguntar-se el perquè de les coses. També exposen la idea que es pot fer a través d'un dibuix, que és una altra forma de comunicar i és important que també la practiquem.
3. S'ha de corregir tot el que fan els alumnes i fer-ho amb claredat. Aprenem a poc a poc, però hem de dir a l'alumnat què és el que ha de millorar.
4. Fer servir diferents models i instruments. Es poden crear mapes conceptuals molt senzills i poc a poc, aniran sent més complexos.
5. No únicament demanar respostes exactes i corregir els errors comesos, perquè s'ha de donar lloc a la reflexió de l'alumnat i veure com ha arribat a aquests resultats.
6. Fer-ho de manera gradual, fins que els alumnes ho troben correcte perquè s'ha pogut pactar amb ells, i valorar sempre l'aspecte individual i grupal, perquè no entenen una

escola individual i diuen que s'ha de posar el mateix focus i èmfasi en la individualitat que en el grup. S'ha de compaginar molt aquesta dualitat, perquè a infantil es promou molt però cada vegada que anem creixent més, es va perdent aquesta essència.

Per acabar de complementar l'entrevista, els experts aporten algunes idees que no havien sortit durant el transcurs d'aquesta i que són importants de remarcar. Es parla que l'autoavaluació és objecte de necessitat de formació, és a dir, implica que hi ha d'haver retroacció de la teva avaluació i reflexió de l'autoavaluació que ha fet el nen. S'han trobat en casos, tant a l'escola com a la universitat, on l'autoavaluació que fan els alumnes no rep la importància i reflexió que necessita. Ha de tenir referents per autoavaluar-se millor i per aprendre a fer-ho, a través de preguntes sobre com ha fet les coses, les seves preocupacions... Ja que a vegades no es fa i és molt rellevant que el docent es plantegi aquestes qüestions. És important que l'alumne reflexioni sobre el seu propi aprenentatge, però també necessita la intervenció del docent i ho enllacen amb la necessitat de tenir objectius clars tant pel docent com per l'alumnat.

Per últim, afegixen que de vegades, per culpa de les modes, es perd de vista quin és l'objectiu de realitzar aquesta pràctica i quin benefici en traurà l'alumnat. S'ha de tenir molt clar el perquè de les coses i exemplifiquen que quan a l'alumnat els fas donar un punt de la nota final en autoavaluació, per tal de tenir millor nota, s'avaluen d'una forma que no és objectiva i per tant, no seria una bona pràctica fer-ho d'aquesta manera.

4.2 Grup de discussió

Com explica Krueger (1994), un grup de discussió és un grup format per persones que comparteixen una mateixa experiència o interès comú en una determinada qüestió i que es reuneixen per discutir-la d'una forma estructurada i moderada. Destaca que és especialment útil per compartir opinions, experiències i emocions amb altres persones que tindran una perspectiva similar. Per Edwards (2019), és *“un mètode que involucra la recopilació de dades qualitatives a través de la conversa i la interacció entre un petit grup de persones que es reuneixen per discutir un tema específic”*. En aquest cas, s'ha dut a terme un grup de discussió amb les mestres de cicle inicial del centre on es duu a terme la intervenció, per tal d'obtenir una visió més detallada sobre l'aplicació de l'autoavaluació a les seves classes.

Aquest grup està format per les tres tutores (dues de segon i una de primer), l'especialista de música i l'especialista d'anglès.

Després de fer la benvinguda i els agraïments per la participació, s'ha començat a debatre sobre si es fa servir l'autoavaluació durant el curs i el perquè. Les tutores han coincidit en la resposta, dient que no l'han utilitzat encara perquè creuen que l'alumnat encara no és prou madur o no està preparat, tenen grups que són poc autònoms i perquè la posada en marxa i explicació els comporta invertir massa temps. Per altra banda, també s'ha dit que en altres cursos que han tingut sí que l'han aplicat i pensen que té beneficis per l'alumnat. També diuen que troben espais dins de les seves aules per reflexionar, on no és treballar l'autoavaluació en si, però desenvolupen habilitats metacognitives. En canvi, les especialistes sí que ho empren a les seves classes, al·legant que els aporta una visió més personal de l'alumnat, els ajuda a conèixer la seva opinió i coincideixen que normalment, són sincers.

El següent tema que s'ha abordat a la conversa ha sigut la retroalimentació, on s'ha posat sobre la taula quin tipus de retroalimentació proporcionen al seu alumnat i com els ajuda a millorar en l'aprenentatge. Les especialistes, que usen l'autoavaluació a les seves classes, han comentat que el que fan és ensenyar l'avaluació que ha fet la mestra i comparar-la amb la que ha fet l'alumne, afirmant que normalment aquestes coincideixen i que en tot cas, són els alumnes els que es posen una nota més baixa. També creuen que és important fer-ho de forma oral perquè els alumnes siguin conscients que els errors són oportunitats d'aprenentatge. Per altra banda, les tutores han comentat que la fan tant de manera oral com escrita. Es parla sobre la importància de com fer-la, perquè pensen que s'ha de vigilar molt perquè l'alumnat es podria frustrar. Així doncs, comenten que el que fan és fer un reforç positiu i tot seguit, diuen un aspecte a millorar. També parlen que serveix per "revalorar" alguns ítems, per tal d'aconseguir resultats més realistes pactats amb els/les alumnes.

Un altre aspecte sobre el qual s'ha estat discutint són els beneficis i desafiaments que creuen que té l'autoavaluació en cicle inicial. En sorgir diferents opinions, diverses i contraposades, es realitza una taula de doble entrada on es comenten els aspectes més destacats d'aquest apartat:

Beneficis	Desafiaments
Es fixen més en el seu aprenentatge i en són més conscients	Necessitat de sistematitzar la pràctica
Fomenta la mentalitat de creixement (ganes de millorar)	Temps insuficient
Reflexió sobre el procés d'aprenentatge	Dificultats en la lectura dels criteris d'avaluació
Coneixement de les expectatives que té el/la mestra	Poca interiorització d'aquesta pràctica, només es fa en moments puntuals
Seguretat	Poca regulació de l'alumnat (alguns massa optimistes i d'altres massa pessimistes)
Fomenta la motivació	Tendència a valorar per sobre els resultats obtinguts

Taula 4: Beneficis i desafiaments de l'autoavaluació segons les mestres de cicle inicial. Creació pròpia

Seguidament, el guió de la conversa ha portat a discutir sobre com es relaciona l'autoavaluació amb els objectius d'aprenentatge i quin pes té dins de la nota final. S'ha enllaçat també amb la pregunta sobre en quin moment es duu a terme a les seves aules. Com bé s'ha comentat abans, les tres tutores no utilitzen aquesta metodologia d'avaluació formativa a les classes, per tant, remarquen que la seva opinió és un supòsit i no està basada en evidències factuais. En aquest apartat opinen que l'autoavaluació hauria de tindre un pes sobre la nota final i s'hauria de relacionar amb la presa de consciència de l'alumnat del seu propi procés d'aprenentatge, tenint així una part d'implicació i motivació. Creuen que està bé que l'alumnat tingui consciència dels objectius que esperen que aconseguixin i després autoavaluin la seva pràctica per valorar si realment els han assolit o no. Per elles, la visió de l'alumnat és important, però en els primers cursos creuen que està bé tenir en compte la seva opinió, però no tant com per tenir pes dins de la nota final, afirmant que no són crítics ni objectius. Creuen que a partir de cicle mitjà i superior, aquesta capacitat la tenen més ben desenvolupada i és llavors quan pot tenir un pes dins de la nota final. Per altra banda, la professora de música comenta que relaciona l'autoavaluació amb un objectiu d'aprenentatge concret i té un pes dins de la nota final igual que qualsevol altra prova o observació.

Sobre el moment de realitzar-la, hi ha diverses opinions. La mestra que les fa periòdicament, comenta que en fa a cada trimestre i les duu a terme d'un apartat concret (creació, dansa o la cançó), un cop ho han treballat un mínim de quatre sessions. També es

parla de fer-les a final de curs, quan l'alumnat ja és més madur per reflexionar i és més autònom, perquè porta tot el curs treballant aquesta competència. La mestra de primer pensa que és important dur-la a terme en finalitzar una unitat o tema, però que mai ha tingut en compte si era a principi o final de trimestre o curs.

Pel que fa a possibles consells a altres mestres que vulguin dur a terme l'autoavaluació a la seva aula, diuen que com que no l'estan fent és difícil poder orientar a algú, així i tot, mostren algunes idees:

- Que sigui consensuada amb l'alumnat
- Sempre en positiu
- Ha de ser un producte visual
- Encara que es digui a terme autoavaluació, és necessari que hi hagi una observació per part dels docents, per tal d'evidenciar que l'autoavaluació és objectiva.
- Respectuosa per l'alumnat
- Modificable (que no sigui rígida i sempre igual)

En últim lloc, es pregunta a les mestres sobre la seva formació i si creuen que és suficient per dur-la a terme a l'aula. Menys la professora de música, que creu que té formació suficient per fer-ho, però que és important continuar aprenent noves metodologies i compartir opinions amb altres professionals, la resta creuen que la formació que tenen sobre metodologies actives i avaluació és insuficient per dur-la a terme d'una forma correcta, citen que els agradaria saber els beneficis reals, veure'n evidències i conèixer més recursos i eines per poder fer-la a l'aula. També remarquen que estan disposades a aprendre i que gràcies a aquest grup de discussió, tenen ganes de repensar com avaluen i les ha fet reflexionar sobre la seva pràctica docent.

4.3 Enquesta al claustre de primària

Amb l'objectiu de fer una anàlisi més coherent i integral sobre com s'està tractant l'autoavaluació als diferents cursos d'educació primària del centre educatiu on s'està implementant l'estudi, s'ha demanat al claustre, format per quinze mestres, que contestin una

sèrie de preguntes que facilitaran informació sobre la seva utilització i creença vers l'autoavaluació, tant a primària com específicament a cycle inicial.

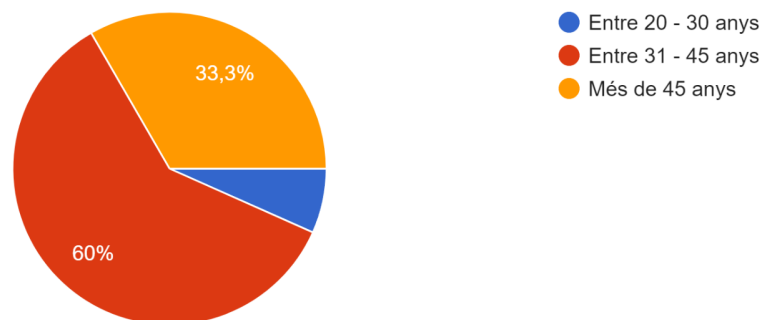
Aquest qüestionari que s'ha elaborat consta de dues seccions diferenciades. La primera secció serveix per contextualitzar el centre i el claustre, responent a preguntes referents al sexe, l'edat, els anys que porten treballant a l'escola, especialitats i cursos on participen. La segona secció es relaciona amb els coneixements que tenen els/les mestres sobre l'autoavaluació, com s'aplica a les seves aules, la seva visió, la utilització de la informació obtinguda en les autoavaluacions, preguntes referents a instruments d'avaluació i reflexió sobre la seva pròpia formació.

Tot seguit es mostraran els resultats obtinguts:

El claustre està format per quinze mestres, dels quals 14 són dones i tan sols hi ha un home. Pel que fa a l'edat, la gran majoria es troben entre la franja dels 31 als 45 anys, ja que aquests representen el 60% de la plantilla (9 mestres). Per altra banda, trobem que 5 de les mestres són majors de 45 anys (representen el 33,33% del claustre) i finalment, una mestra és menor de 30 anys, representant el 6,7%.

Edat

15 respostes

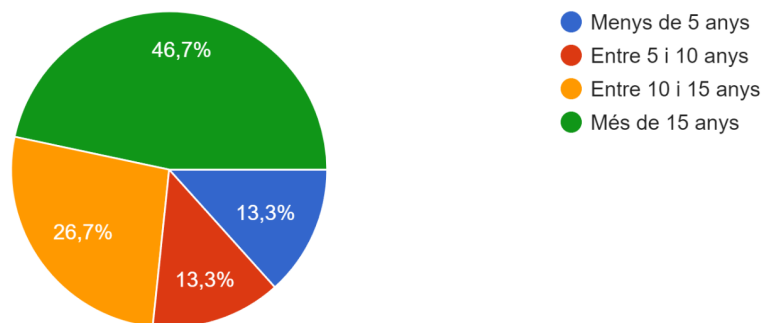

Pel que fa a l'experiència entre els docents, és bastant diversa. Set de les mestres, representant el 46,7% de la plantilla porta 15 o més anys en la docència, el 26,7% porta entre 10 i 15 anys treballant a diferents escoles (4 mestres), el 13,3% entre 5 i 10 anys i per últim, el 13,3% fa menys de cinc anys que està exercint. Per altra banda, el 60% de la plantilla no són mestres especialistes (són tutores de cada curs) i el 40% restant, són especialistes. Dins d'aquest últim grup, trobem un especialista d'educació física, un especialista de música, dos especialistes

d'anglès i dos especialistes d'educació especial. Tot seguit es mostren els gràfics que representen les dades anteriors. Pel que fa a la intervenció als diferents cursos, moltes mestres intervenen en diferents classes. Segons les dades facilitades, intervenen: 4 mestres a primer, 6 mestres a segon, 4 a tercer, 7 a quart, 7 a cinquè i 6 a sisè.

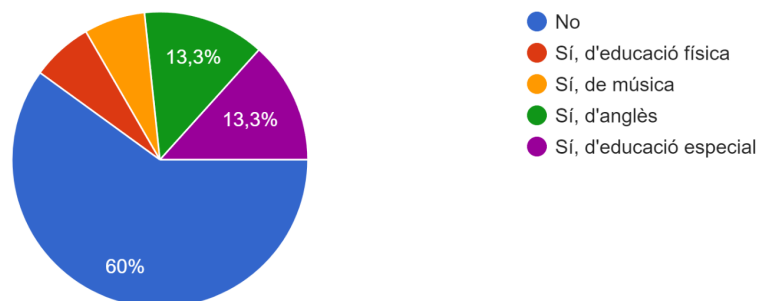
Experiència en la docència

15 respostes

Ets mestre/a especialista? De què?

15 respostes

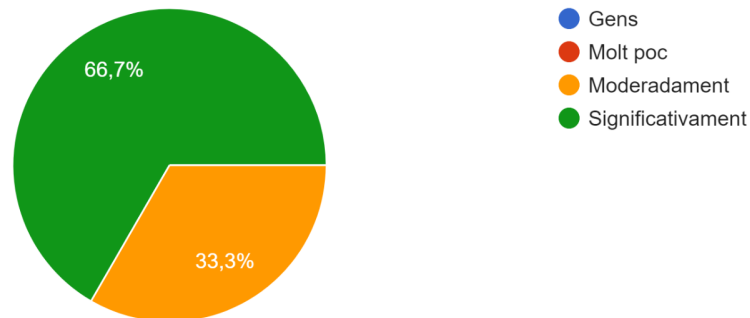

Pel que fa a la segona secció, l'objectiu de les preguntes ha estat valorar la utilització de l'autoavaluació a les diferents aules del centre i reflexionar sobre la pràctica docent. En primer lloc, s'ha preguntat al claustre si creuen que l'autoavaluació és un mètode que ajuda a l'alumnat a aprendre. El 66,7%, un terç dels enquestats, han respost que creuen que ajuda significativament a l'alumnat mentre que la resta, un 33,3% opina que els ajuda però de forma moderada. Cap persona que ha participat a l'enquesta ha contestat que ajuda molt poc o gens. Per altra banda, també s'ha preguntat l'opinió al claustre sobre si creuen que l'autoavaluació pot millorar la motivació i responsabilitat en l'alumnat. En aquest cas, el 80% dels mestres

están segurs que ajuda a millorar la motivació i responsabilitat de l'alumnat, i el 20% restant, opina que pot tenir-hi algun efecte. En tot cas, cap persona pensa que l'autoavaluació no té cap efecte ni en la motivació ni en la responsabilitat dels alumnes. Tot seguit es mostren els gràfics que representen aquestes dades:

Creus que l'autoavaluació ajuda als/les estudiants a aprendre?

15 respostes

Creus que l'autoavaluació pot millorar la motivació i la responsabilitat en l'alumnat?

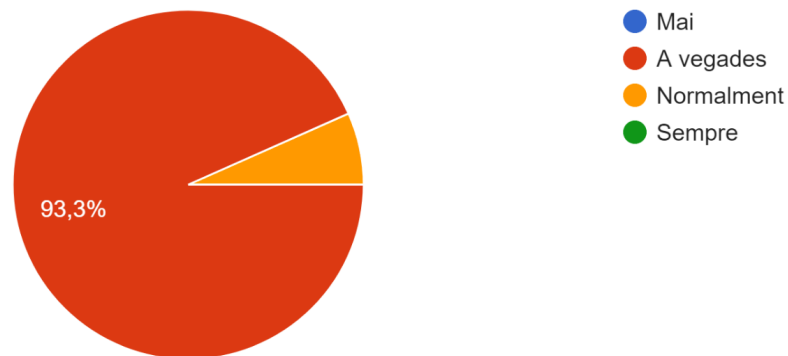
15 respostes

Amb relació a la freqüència en què s'utilitza l'autoavaluació, una persona de tot el claustre afirma utilitzar-la normalment (6,7%), i la resta, el 93,3%, l'utilitzen només a vegades. Cap persona que ha participat en l'enquesta ha contestat utilitzar-la sempre o no utilitzar-la mai. Tot seguit es mostra el gràfic de les dades esmentades:

Amb quina freqüència utilitzes l'autoavaluació a la teva aula?

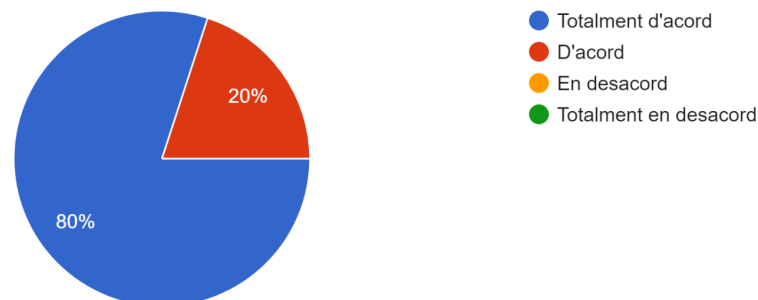
15 respostes

Referent a la pregunta: Creus que és important fomentar l'autoavaluació a partir de Cicle Inicial?, el 80% de les mestres estan totalment d'acord en aquesta afirmació, tanmateix, el 20% restant estan d'acord. Cap persona ha respost l'opció en desacord o totalment en desacord.

Creus que és important fomentar l'autoavaluació a partir de Cicle Inicial?

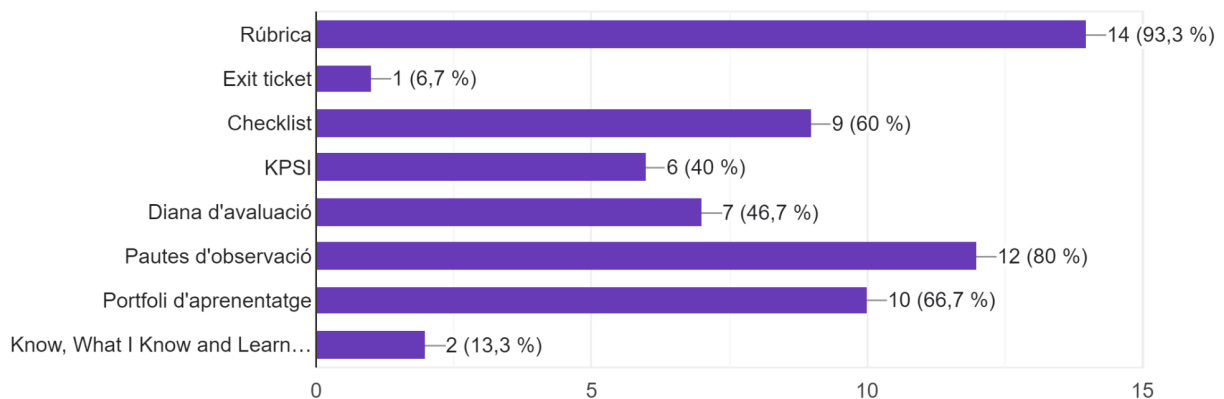
15 respostes

Pel que fa al coneixement que té el professorat sobre els instruments d'avaluació que s'han estudiat en aquest treball, s'han realitzat dues preguntes diferents. En primer lloc, s'ha demanat al claustre que seleccioni quins instruments coneix i, en segon lloc, quins d'aquests utilitza normalment a les seves classes. Els següents gràfics mostren les dades recollides, esmentant que al ser respostes de múltiple opció, els resultats dels percentatges sumen més de 100.

Selecciona els tipus d'instruments d'avaluació que coneguis:

15 respostes

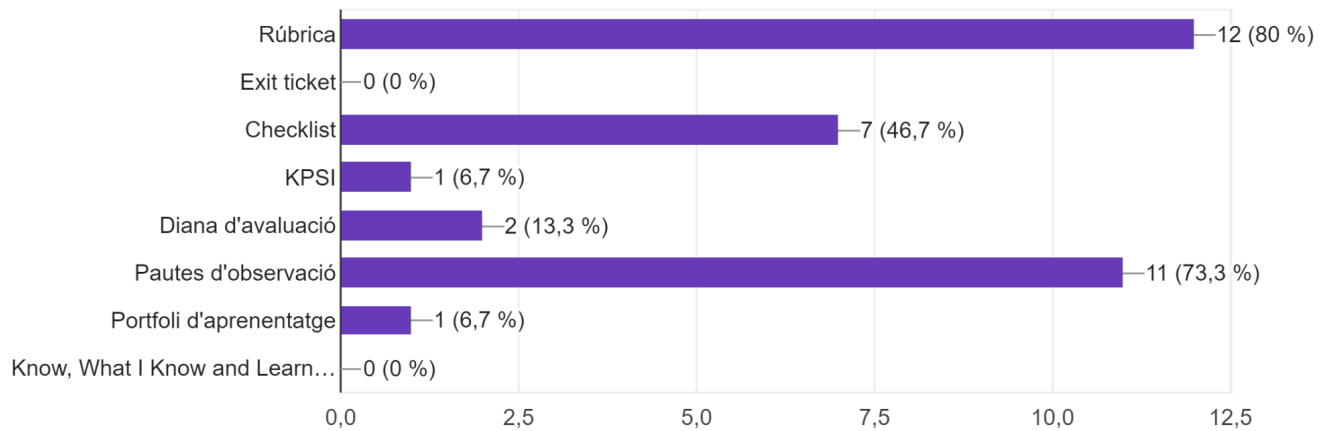

En aquest gràfic es pot observar que 14 dels 15 mestres que han participat en l'estudi coneixen la rúbrica, representant un 93,3% del total del claustre. El segon instrument que coneixen més mestres són les pautes d'observació, on un 80% l'ha seleccionat, és a dir, 12 de les enquestades. Pel que fa al portfoli d'aprenentatge, 10 dels docents afirmen conèixer-lo, representant així un 66,7% del total. Un altre dels instruments més coneguts és la "checklist", ja que 9 dels docents l'han seleccionat, representant el 60% del total. La diana d'avaluació ha sigut seleccionada per 7 docents, és a dir, un 46,7% de la mostra. L'instrument d'avaluació KPSI el coneixen 6 persones, que formen el 40% del claustre. Els instruments menys coneguts són el "KWL" (Know, What I Know and Learn) on només el 13,3% el coneix, és a dir, dues de les mestres. Per últim, trobem "l'Exit-Ticket", on únicament una persona afirma que el coneix, representant el 6,7% del claustre.

Fent referència a la pregunta: "Selecciona els tipus d'instruments d'avaluació que utilitzis normalment a l'aula:", s'analitzaran les dades del gràfic següent:

Selecciona els tipus d'instruments d'avaluació que utilitzis normalment a l'aula:

15 respostes

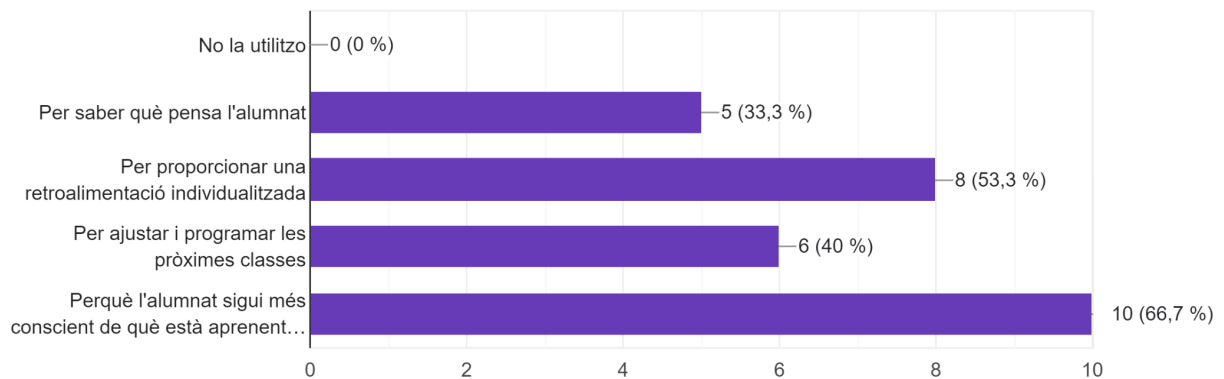

Es pot observar, en primer lloc, que cap de les persones enquestades ha seleccionat *l'Exit-Ticket* ni el *KWL* (Know, What I Know and Learn). El portfoli d'aprenentatge i el KPSI els ha seleccionat una mestra, representant així el 6,7% del claustre cadascun. Els segueix la Diana d'avaluació, on dues de les mestres afirmen utilitzar-lo a les seves classes, és a dir, el 12,3%. La *checklist* ha sigut seleccionada per set dels mestres, que representen el 46,7% del claustre. Els dos instruments més usats per les enquestades són les Pautes d'observació, on el 73,3% de les mestres l'utilitza (11 exactament) i la Rúbrica, on 12 de les persones que han participat en l'estudi afirmen utilitzar-la, representant així el 80% del total.

La penúltima pregunta respon al perquè s'utilitza la informació obtinguda a les autoavaluacions. Al ser una pregunta de múltiple resposta, els percentatges no sumen 100. S'observa que cinc dels docents, és a dir, el 33,3% del total el fan servir per saber què pensa l'alumnat, vuit de les mestres, representant el 53,5% del total l'utilitza per proporcionar una retroalimentació individualitzada a l'alumnat, sis de les respostes, per tant, el 40% dels participants l'utilitza per ajustar i programar les pròximes classes i finalment, deu persones han seleccionat la resposta "Perquè l'alumnat sigui més conscient del que està aprenent", representant el 66,7% del total. Cap de les persones que han participat en l'enquesta ha seleccionat la resposta "No la utilitzo".

Per què utilitzes la informació obtinguda en les autoavaluacions?

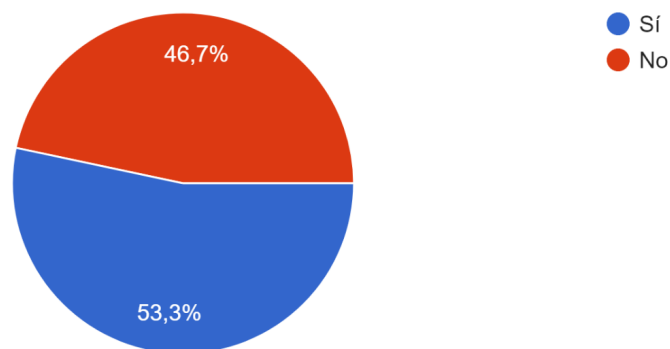
15 respostes

En últim lloc, s'ha preguntat als mestres del claustre si creuen que tenen formació suficient per dur a terme autoavaluacions de qualitat a l'aula. Les respostes que s'han obtingut és que set d'elles pensen que no tenen formació suficient, mentre que la resta, en total vuit persones, afirmen que sí. Aquests percentatges representen el 46,7% i el 53,3% de la mostra. Tot seguit es mostra el gràfic de les dades esmentades:

Consideres que tens formació suficient per dur a terme autoavaluacions a l'aula?

15 respostes

5. Conclusions

Quan es va començar aquest treball, es tenia molt clar quin era l'objectiu que es buscava, millorar la qualitat de l'avaluació en un centre educatiu determinat i fer que l'alumnat en fos partícip. Després d'estar un any fent pràctiques extracurriculars en un centre educatiu concret, es va veure la necessitat i oportunitat d'investigar i implementar un sistema d'avaluació formativa i formadora, basat en l'autoavaluació, on l'alumne tingués estratègies i eines per tal de situar-se al centre del seu propi aprenentatge i l'avaluació no recaigués només a les mans del mestre o la mestra d'aquella classe.

Així, aquest treball de fi de grau partia des d'una necessitat social, identificada durant l'estada de pràctiques (sabent que la durada de les pràctiques era de dos anys) i enfocat a ajudar i millorar el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat. Al punt de partida es van formular algunes preguntes, que durant el transcurs d'aquest treball s'han anat contestant (amb l'ajuda del marc teòric i el metodològic), com per exemple, si es pot introduir una avaluació que faci participar a l'alumnat de sis i set anys, com podem fer-ho, quina és la importància que des de petits participin de l'avaluació o com els ajudarà.

Per finalitzar aquesta investigació, s'analitzarà l'objectiu general i els objectius específics que es van proposar. Pel que fa a l'objectiu general: *Comprovar a través de la implementació dels instruments d'avaluació "Exit-Ticket" i "Checklist" l'increment de la consciència de l'aprenentatge i la reflexió sobre aquest procés al primer cicle d'Educació Primària*, s'ha demostrat que els instruments han tingut un impacte positiu en l'increment de la consciència de l'aprenentatge i de la reflexió, perquè els estudiants han pogut avaluar-se a ells mateixos, identificant fortaleses i àrees de millora i verbalitzant diversos cops que recordaven què havien treballat en classes anteriors fent referència als instruments que s'han portat a l'aula. S'ha de destacar que hi ha hagut un procés d'adaptació, ja que en passar el mateix instrument durant quatre setmanes seguides, ha fet que a l'última setmana l'alumnat ja estigués més familiaritzat amb el material i no tingués gaires problemes a l'hora d'utilitzar-lo. En canvi, el primer cop que es va fer servir, va ser un procés més llarg i laboriós. Un altre dels aspectes a destacar que ha sigut positiu és el fet de situar i fer visibles les avaluacions de l'alumnat (com van recomanar els experts en didàctica de les CCSS), perquè s'ha observat que els alumnes relacionaven les classes anteriors amb les "checklists" que havien omplert i els ajudava a recordar el que havien estat treballant i el punt on s'havien quedat.

Pels objectius específics, trobem en primer lloc: *Analitzar els efectes dels instruments d'avaluació aplicables a l'aula escollits a través de les investigacions prèvies*, on l'anàlisi de les investigacions prèvies ha proporcionat una base teòrica i empírica sòlida per a l'ús dels instruments d'avaluació seleccionats. Les investigacions anteriors han posat de manifest els beneficis de l'autoavaluació i com aquests milloren la consciència de l'aprenentatge i la reflexió d'aquest procés. A més, amb les enquestes que s'han passat al claustre, un alt percentatge dels docents del centre pensa que és important dur a terme autoavaluacions a l'aula i que l'etapa de cycle inicial és on s'ha d'introduir. L'ús d'aquests instruments ha proporcionat als estudiants una estructura clara i concreta per a la reflexió sobre el seu aprenentatge, permetent-los identificar les seves fortaleses i àrees de millora. Pel que fa a la "checklist", ha afavorit la consciència dels estudiants sobre els criteris d'avaluació específics i els ha ajudat a avaluar de forma més objectiva el grau d'assoliment dels criteris proporcionats. L' "Exit-ticket" ha estat una eina eficient per recollir informació immediata sobre el nivell de comprensió dels estudiants en finalitzar una lliçó o activitat. Aquest instrument ha permès als alumnes expressar què havien après, identificar dubtes o dificultats i proporcionar retroalimentació immediata als docents d'una forma atractiva i engrescadora i a més, ha estimulat la metacognició i la reflexió, promovent la participació activa dels estudiants en el seu propi aprenentatge. Mitjançant aquests instruments, els alumnes han desenvolupat habilitats d'autoreflexió, autoavaluació i autoregulació. Això ha tingut un impacte positiu en la seva consciència de l'aprenentatge i en la seva responsabilitat en el procés d'adquisició de coneixements i competències.

El segon objectiu específic: *Analitzar i comparar l'opinió sobre l'autoavaluació entre el professorat i experts en didàctica de les Ciències Socials*, s'ha pogut observar una diferència entre les opinions de les dues parts, encara que ha sigut menor del que s'esperava en un primer moment. Aquesta petita discrepància pot atribuir-se a les diferències en l'enfocament pedagògic que té cada grup. Per una banda, les mestres, mostren una actitud positiva davant de l'autoavaluació i la veuen com una eina útil per fomentar la responsabilitat i reflexió en l'aprenentatge, però hi veuen limitacions com el poc temps per a preparar-ho, que l'alumnat és immadur o la poca consciència per a valorar els criteris d'una forma objectiva. En canvi, els experts, han posat molt d'èmfasi en crear una autoavaluació clara i estructurada perquè pugui ser útil i eficaç. Han destacat la necessitat d'elaborar uns criteris clars i concisos, que l'alumnat pugui entendre i que es vegi com un joc. En general, els dos

grups han coincidit en la importància de fomentar la metacognició als estudiants com a part integral del seu aprenentatge i veient l'autoavaluació com una eina valuosa per aconseguir aquest objectiu.

Com a tercer i últim objectiu, es va proposar: *Donar pautes a l'alumnat per autoavaluar-se i analitzar els resultats obtinguts a la mostra per tal de demostrar l'increment en la consciència de l'aprenentatge i la metacognició*, és un objectiu que s'ha assolit però no com s'esperava. En primer lloc, la idea era oferir a l'alumnat diferents passos per fer l'autoavaluació, però duent-la a la pràctica, es va veure que era millor fer explicacions al moment de dur-la a terme, i que a través de la pràctica, és quan els alumnes entenen el funcionament. Les primeres autoavaluacions que es van dur a terme, a l'alumnat li costava realitzar-les i, en canvi, a les últimes, ja estaven familiaritzats amb el material i per ells mateixos entenen que era un moment de reflexió sobre el que s'estava duent a terme a l'aula. Tot i aquesta circumstància, a través d'aquests instruments, els estudiants han pogut reflexionar sobre el seu aprenentatge, identificar les seves fortaleses i àrees de millora, i prendre consciència del seu progrés en relació amb els objectius d'aprenentatge establerts. Els resultats obtinguts a través de l'ús dels instruments d'autoavaluació han mostrat un increment en la consciència de l'aprenentatge i la metacognició dels alumnes. Han demostrat una millora en la seva capacitat per identificar els seus propis punts forts i àrees de millora, així com per avaluar-se de manera més precisa i crítica. Això reflecteix un major grau de responsabilitat i autonomia en el seu aprenentatge, però, cal tenir en compte que l'eficàcia de l'autoavaluació pot variar en funció de factors com l'edat dels estudiants, el nivell de desenvolupament cognitiu i les experiències prèvies en l'ús de tècniques d'autoavaluació. Per aquest motiu, és important adaptar les pautes i els instruments d'autoavaluació a les característiques i necessitats específiques dels alumnes de primer cicle de primària.

Un cop analitzats els objectius, es troba la necessitat d'analitzar les limitacions i dificultats que s'han trobat per dur a terme aquest treball, les perspectives de futur, així com oferir una pauta per dur a terme l'autoavaluació a l'aula per a docents que no tinguin formació suficient en aquest àmbit, una anàlisi dels resultats extrets a l'enquesta del claustre i unes conclusions finals del treball.

Limitacions i dificultats

Durant el transcurs de la implementació de l'autoavaluació, s'han observat diferents limitacions i dificultats per dur-la a terme i que es creu rellevant compartir:

- **Desenvolupament cognitiu dels alumnes:** Els alumnes de primària es troben en diferents etapes de desenvolupament cognitiu. Alguns poden tenir dificultats per comprendre i aplicar els criteris d'avaluació o per autoavaluar-se de manera adequada. Cal tenir en compte les seves capacitats cognitives i adaptar les pautes i els instruments d'autoavaluació en funció de les seves necessitats.
- **Autoreflexió limitada:** Als alumnes de primer de primària pot costar-los reflexionar sobre el seu aprenentatge i expressar-ho de manera precisa. Poden tenir dificultats per identificar les seves pròpies fortaleeses i àrees de millora. És important proporcionar exemples concrets i guiar-los en el procés d'autoreflexió per ajudar-los a comprendre millor les seves competències i progressos.
- **Necessitat d'orientació i suport:** Molts alumnes necessitaran una orientació clara i suport continu per comprendre i utilitzar els instruments d'autoavaluació de manera efectiva. El professorat ha de dedicar temps a ensenyar-los com autoavaluar-se i a proporcionar-los una retroalimentació constructiva perquè puguin comprendre i aplicar els criteris d'avaluació adequadament.
- **Subjectivitat i manca d'objectivitat:** Els alumnes poden tenir dificultats per ser objectius i realistes en la seva autoavaluació, i tendir a subestimar o sobreestimar el seu rendiment. Cal fomentar una cultura d'autocrítica i reflexió honesta per ajudar-los a millorar la seva capacitat d'autoavaluació.
- **Resistència al canvi:** La implementació de l'autoavaluació pot trobar resistència o rebuig inicial tant per part dels alumnes com del professorat. És un canvi en la dinàmica tradicional d'avaluació, i pot ser necessari explicar els beneficis de l'autoavaluació i proporcionar exemples reals de com pot millorar l'aprenentatge i el desenvolupament dels alumnes.
- **Càrrega de treball addicional:** Implementar l'autoavaluació pot requerir temps i recursos addicionals per part del professorat. Cal preparar els instruments d'autoavaluació, revisar-los, proporcionar retroalimentació individualitzada i seguir el progrés de cada alumne. És important garantir que l'autoavaluació s'integri de manera efectiva en el currículum i que no es converteixi en una càrrega excessiva per als docents.

Perspectives de futur

Algunes de les perspectives de futur que es deriven d'aquesta investigació i que es podrien dur a terme a curt termini són les següents:

- **Creació de materials i recursos educatius:** Amb la investigació que s'ha dut a terme, sorgeix la idea de crear material i eines que ajudin els docents a implementar l'autoavaluació de manera més efectiva a l'aula. Es podrien crear guies, llistes de verificació o plantilles de recursos.
- **Formació docent:** Es considera la possibilitat de proporcionar formació i tallers per als docents perquè puguin comprendre millor els beneficis de l'autoavaluació i adquirir les habilitats necessàries per implementar-la amb èxit. Aquesta formació pot ser implementada en programes de desenvolupament professional continu per als docents.
- **Integració de la tecnologia:** La tecnologia pot ser una eina valuosa per a l'autoavaluació. Una nova línia d'investigació podria centrar-se en com s'utilitzen les tecnologies educatives, com ara les aplicacions mòbils o les plataformes en línia, per facilitar l'autoavaluació dels alumnes.

Pauta per a mestres que vulguin fer introduir l'autoavaluació a la seva aula

Amb l'objectiu de millorar la pràctica i la realització de l'autoavaluació, a través de l'experiència de dur-la a terme i amb l'anàlisi exhaustiva de les fonts bibliogràfiques del treball, s'ha creat una pauta que té com a objectiu facilitar la introducció de l'autoavaluació a les aules de primària. En aquesta pauta es mostren els passos que es poden seguir per fer-la eficaç i alguns exemples pràctics:

Pas 1: Identificar l'objectiu de l'autoavaluació:

- Explica als alumnes que l'autoavaluació és una manera de veure com ho han fet en una tasca o activitat específica.
- Ajuda'ls a comprendre que l'objectiu és pensar sobre el que han après i com ho han fet per millorar en el futur.

Pas 2: Introduir els criteris d'avaluació:

- Simplifica els criteris d'avaluació en categories senzilles i concretes..
- Fes servir imatges o dibuixos per representar cada criteri i fes-ne una llista visible a l'aula.

Pas 3: Autoavaluació amb emoticones:

- Utilitza emoticones perquè els alumnes puguin expressar com se senten respecte a cada criteri. Per exemple, una cara feliç, una cara neutra i una cara trista.
- Demana als alumnes que triïn l'emoticona que millor descriu com creuen que ho han fet en cada criteri.

Pas 4: Reflexió i justificació:

- Anima els alumnes a explicar per què han triat cada emoticona per a cada criteri.
- Fomenta que comparteixin exemples específics o situacions que els ajudin a explicar la seva autoavaluació.

Pas 5: Establir objectius de millora:

- Basant-te en les respostes dels alumnes, treu conclusions sobre els aspectes que necessiten millorar.
- Ajuda'ls a establir objectius de millora concrets, com ara "Segueixo les instruccions més atentament" o "Tracto millor els meus companys".

Pas 6: Acompanyament i retroalimentació:

- Proporciona suport individualitzat als alumnes en el treball per aconseguir els seus objectius de millora.
- Proporciona retroalimentació positiva i encoratjament en els seus esforços per millorar.
- Pots fer-la visible per a tota la classe, ja que això augmenta el sentit de responsabilitat de l'alumnat.

Anàlisi de resultats de l'enquesta:

Amb les dades proporcionades pel claustre del centre, es poden extreure les següents conclusions:

1- Freqüència d'ús de l'autoavaluació: Malgrat l'existència d'un cert coneixement sobre l'autoavaluació, només una petita proporció de mestres l'utilitzen de manera regular. Això pot indicar una falta de familiaritat o confiança en aquesta pràctica d'avaluació.

2- Importància de fomentar l'autoavaluació a partir de Cicle Inicial: Hi ha un consens general entre el claustre sobre la importància de fomentar l'autoavaluació des de les etapes inicials de l'educació. Això suggereix una comprensió de l'impacte positiu que pot tenir l'autoavaluació en el procés d'aprenentatge.

3- Coneixement del professorat sobre els instruments d'avaluació: El claustre mostra un bon coneixement de diverses eines i instruments d'avaluació, com la rúbrica i les pautes d'observació. No obstant això, hi ha instruments menys coneguts, com el "KWL" i l'"Exit-Ticket", que requereixen una major divulgació i formació.

4- Ús dels instruments d'avaluació: Les pautes d'observació i la rúbrica són els instruments d'avaluació més utilitzats pels mestres. La "checklist" també és àmpliament usada, mentre que altres instruments, com el portafoli d'aprenentatge, el KPSI i el "KWL", tenen un ús limitat. Cal destacar la necessitat de fomentar la diversificació dels instruments d'avaluació fets servir a l'aula per oferir el màxim d'oportunitats d'aprenentatge a l'alumnat.

5- Ús de la informació obtinguda de les autoavaluacions: Els mestres utilitzen la informació de les autoavaluacions per diverses finalitats, com comprendre les perspectives dels alumnes, proporcionar retroalimentació individualitzada i ajustar la planificació de les classes. Això demostra la valoració de la informació de l'autoavaluació com a recurs per a la millora del procés d'ensenyament i aprenentatge.

6- Formació suficient per dur a terme autoavaluacions de qualitat: En aquesta pregunta podem observar que hi ha una divisió d'opinions. Mentre que una part del claustre considera que té prou formació, una altra part expressa la necessitat de més preparació en aquest àmbit. Això posa de manifest la importància de proporcionar oportunitats de desenvolupament professional i suport continu als docents per a una implementació efectiva de l'autoavaluació.

Es pot concloure que l'escola té consciència de la importància de l'autoavaluació i té un coneixement considerable sobre els instruments d'avaluació. No obstant això, s'hi troben àrees de millora, ja que malgrat el consens sobre la importància de fomentar l'autoavaluació des de les etapes inicials de l'educació, l'ús regular d'aquesta pràctica és limitat a totes les etapes.

Conclusions finals

Les conclusions finals del present TFG són:

1- L'autoavaluació és una pràctica educativa que ha proporcionat beneficis a l'alumnat. Ha permès als alumnes prendre consciència dels seus propis coneixements i progressos en l'àrea de Ciències Socials, així com el foment de l'autonomia i el sentit de la responsabilitat en l'aprenentatge. L'alumnat ha esdevingut més reflexiu des de la utilització dels instruments

d'avaluació i s'ha adaptat al seu ús d'una forma seqüencial i pautaada. El 100% de l'alumnat, però, no ha aconseguit els mateixos resultats.

2- El professorat ha demostrat certa reticència a la utilització de l'autoavaluació, degut bàsicament per la manca de formació i d'eines necessàries per a dur-la a la pràctica i per la càrrega de treball que suposa, ja que la preocupació pel temps que comporta i per l'organització de la tasca genera resistència al canvi.

3- Els instruments que s'han creat, amb l'ajuda d'una implementació seqüenciada (durant 4 setmanes), han resultat ser eficaços per l'objectiu que s'havia marcat, tot i que s'han hagut d'adaptar a les necessitats de l'alumnat.

4- La hipòtesi proposada: *“Gran part de l'alumnat de cicle inicial és poc conscient de què està aprenent i implementar un sistema d'avaluació basat en l'autoavaluació ajudarà a incrementar la seva consciència de l'aprenentatge i el seu nivell de reflexió (metacognició) sobre el que estan aprenent.”* Ha resultat ser certa, perquè aquesta implementació s'ha dut a terme en un centre i un grup específic que mai havia treballat aquest tipus d'avaluació i ha donat resultats molt positius, millorant en l'alumnat la seva consciència d'aprenentatge, la responsabilitat del procés d'ensenyament-aprenentatge i la capacitat de reflexió.

6. Bibliografia

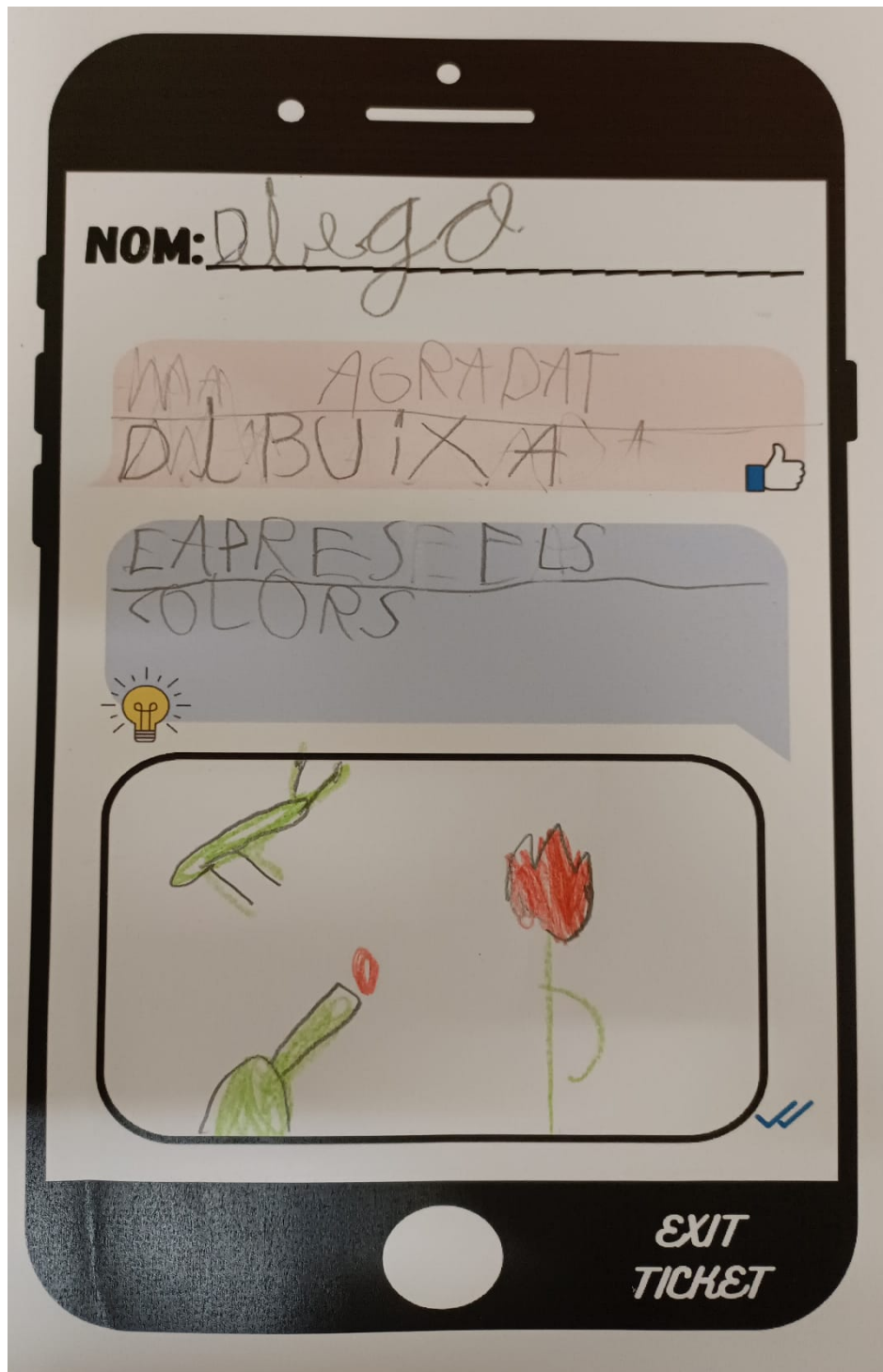
- Allal, L., Cardinet, J., & Perrenoud, P. (1979). *L'évaluation formative dans un enseignement différencié*. Berna: Lang.
- Astolfi, J. P. (1999). *El error, un medio para enseñar*. Sevilla: Diada.
- Bisquerra, R. (2018). *La recerca educativa*. Revista de Recerca en Educació, 16(1), 9-22.
- Black, P. y William, D. (1998). *Assessment and Classroom Learning*. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 7-74.
- Cano García, M.E. (2008). *La evaluación por competencias en la educación superior*. Profesorado. Revista de Currículum y Formación de Profesorado, 12(3), 1-16.
- Castellanos, M. A. (2014). *Evaluación por competencias en educación primaria: instrumentos y criterios*. Revista Electrónica de Investigación Educativa, 16(1), 56-69.
- Contreras, J., Escudero, J. M., & García, E. (2017). *Instrumentos de evaluación para el aprendizaje basado en competencias en educación primaria*. Revista de Investigación en Educación, 15(1), 69-84.
- Creswell, K.W. (2014). *A concise introduction to mixed methods research*. SAGE publications.
- Cronbach, L. J. (1963). *Course improvement through evaluation*. Teachers College Record, 64, 672-683.
- De la Orden, A. (1982). *La Educación Educativa*. Buenos Aires: Docencia.
- Díaz, F., & Barriga, A. (2002). *Estrategias Docentes para un Aprendizaje Significativo: una interpretación constructivista*. México: McGraw Hill.
- Edwards, R. (2019). *Group discussion*. In The SAGE encyclopedia of communication research methods (pp. 11-13). Sage Publications.
- Gómez, D., & Valles, A. (2015). *Instrumentos de evaluación de competencias en educación primaria*. Revista Española de Orientación y Psicopedagogía, 26(1), 25-37.
- González-Sanmamed, C., Fernández-Rodríguez, C. M., & García-Rodríguez, R. (2021). *La evaluación en Educación Primaria: retos y oportunidades en el área de Ciencias Sociales*. Revista de Investigación en Educación, 19(2), 69-88.
- Harris, K. R. y Brown, G. T. L. (2013). *Mixing It Up: Using the RTI Model to Support Students Through Co-Teaching and Co-Assessment*. Intervention in School and Clinic, 235-240.

- Hattie, J. y Timperley, H. (2007). *The Power of Feedback*. Review of Educational Research, 81-112.
- Jorba, J., & Casellas, E. (1997). *Estrategias y Tecnicas Para La Gestión Social Del Aula Vol. I La Regulacion y La Autorregulacion de Los Aprendizajes*.
- Jorba, J., & Sanmartí, N. (2008). *Evaluación como ayuda al aprendizaje*. Editorial Graó.
- Jorba, J., & Sanmartí, N. (1993). *Aula de Innovación Educativa*, 20, 20-30.
- Krueger, R. A. (1994). *Focus groups: A practical guide for applied research*. Sage Publications.
- Martínez, A. (2021). *Definición de Evaluación*.
- Nicol, D. J. y Macfarlane-Dick, D. (2006). *Formative Assessment and Self-Regulated Learning: A Model and Seven Principles of Good Feedback Practice*. Studies in Higher Education, 199-218.
- Oller, M. (2010). *¿Por qué, qué, cuándo y cómo evaluar? La evaluación de la enseñanza de las Ciencias Sociales*. En A. Santisteban y J. Pagès (coords.), *Didáctica del conocimiento del Medio Social y Cultural en la Educación Primaria* (pp. 207-225). Madrid: Síntesis.
- Orozco-Jutorán, M. (2006). *La evaluación diagnóstica, formativa y sumativa en la enseñanza de la traducción*. En M.J. Varela (ed.), *La evaluación en los estudios de traducción e interpretación* (pp. 47-68). Sevilla: Bienza. ISBN: 978-84-933962-8-2.
- Perrenoud, P. (2004). *Diez nuevas competencias para enseñar; invitación al viaje* (1a. ed.). Barcelona: Grao.
- Sanmartí, N. (2010). *Avaluar per aprendre*. Generalitat de Catalunya i Departament d'Educació.
- Stiggins, R.J. (2008). *Assessment manifesto: A call for the development of balanced assessment systems*. Portland.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (1987). *Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica*. Barcelona: Paidós/MEC.
- Torres, K., Montes, F., González, B., & Peñaherrera, M. (2021). *Técnicas e instrumentos de evaluación como herramienta para el cumplimiento de los resultados de aprendizaje*. Polo del conocimiento, Edición núm. 63 Vol. 6, No 12.
- Tyler, R. (1950). *Basic principle of curriculum and instruction*. Chicago: Chicago University.
- Wiliam, D. (2009). *Una síntesis integradora de la investigación e implicancias para una nueva teoría de la evaluación formativa*. Archivos de Ciencias de la Educación, 3.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods*. Sage Publications.

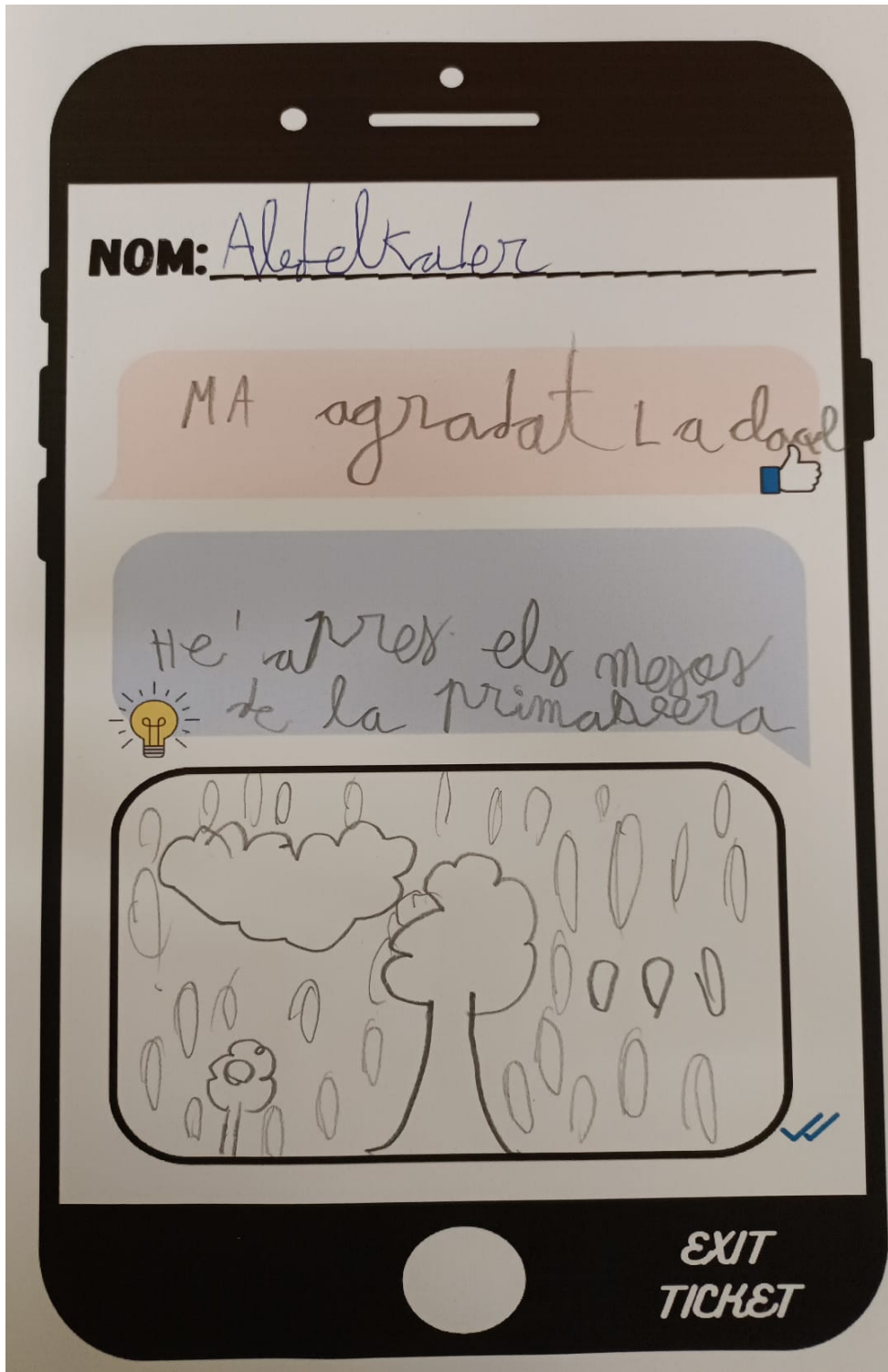
7. Annexos

Exemples d'*Exit-Ticket*

Exemple 1:

Exemple 2:

Exemples de Checklist:

Exemple 1:

Autoavaluació inicial a través de la checklist

NOM: SHAHID			
Puc reconèixer les característiques de la primavera i les sé explicar			~~X~~
Sé quins són els colors de la primavera		~~X~~	
Puc dir a quins mesos hi ha la primavera			~~X~~
Puc dir a quines festes se celebren a Lleida durant la primavera			~~X~~

Autoavaluació final a través de la checklist

NOM: SHAHID			
Puc reconèixer les característiques de la primavera i les sé explicar		~~X~~	
Sé quins són els colors de la primavera	~~X~~		
Puc dir a quins mesos hi ha la primavera	~~X~~		
Puc dir a quines festes se celebren a Lleida durant la primavera		~~X~~	

Exemple 2:

Autoavaluació inicial a través de la checklist:

NOM: <i>IANIS</i>			
Puc reconèixer les característiques de la primavera i les sé explicar		X	
Sé quins són els colors de la primavera		X	
Puc dir a quins mesos hi ha la primavera		X	
Puc dir a quines festes se celebren a Lleida durant la primavera			X

Autoavaluació final a través de la checklist:

NOM: <i>IANIS</i>			
Puc reconèixer les característiques de la primavera i les sé explicar	X		
Sé quins són els colors de la primavera	X		
Puc dir a quins mesos hi ha la primavera	X		
Puc dir a quines festes se celebren a Lleida durant la primavera			X